

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Razpust vseh političnih strank v državi

Zadnjič smo poročali, da so bile razpuščene vse verske in plemenske stranke v državi, med njimi Slovenska ljudska stranka. Obenem smo že zadnjič izrazili domnevo, da bodo morda razpuščene sploh vse stranke. No, in v vladi je res prevladalo mišljenje, da se določbe člena 3. zakona o zaščiti države nanašajo na vse politične stranke.

Notranje ministrstvo je 24. januarja izdalo odlok, ki odreja razpust vseh političnih strank, v kolikor že niso bile razpuščene na osnovi člena 3. zakona o zaščiti države kot protidržavne, verske ali plemenske. Vest o tej odredbi vlade je izzvala veliko senzacijo, in to tembolj, ker so se skoro vse stranke, ki ne spadajo pod člen 3. zakona o zaščiti države, na podlagi člena 4. omenjenega zakona prijavile za dovoljenje nadaljnjega obstoja in delovanja.

Z odlokom notranjega ministrstva so bile torej razpuščene: Narodna radikalna stranka, Demokratska stranka (Davidovič), Samostojna demokratska stranka, Republikanska stranka, Ženska stranka, Socialistična stranka, Zemljoradniška stranka in Balkansko-sejlaška stranka; razpuščene pa so bile tudi vse one manjše stranke, ki so imele svoje centrale izven Beograda.

Še istega dne so policijski organi po nalogu notranjega ministrstva obvestili o razpustu zastopnike posameznih strank, izvršili popis imovine, zaplenili arhive ter zapečatili prostore posameznih strank.

Vodstvo demokratske stranke (Davidovič) je imelo svoje prostore v demokratskem Meščanskem klubu na Terazijah. Pri popisu imovine sta bila navzoča člana glavnega odbora in bivša poslanca Slavko Dukanac in Boško Vlajič. Policijski organi so zaplenili arhive in ga prepeljali na policijsko direkcijo, prostore pa zapečatili.

Prav tako je bil zapečaten tudi Radikalni dom, kjer je imela svoje prostore Narodna radikalna stranka. Tam so bili navzoči Marko Trifkovič in bivši poslanec Stojadinović-Segedinac ter član glavnega odbora odvetnik dr. Miletič. Istočasno je bil razpuščen tudi radikalni dijaški klub «Slovenski jug». Premoženje kluba je izročil policijskim organom predsednik kluba Jovanović. Tudi prostori tega kluba so bili zapečateni. Policijski organi so se istočasno zglasili tudi v uredništvu radikalnega glavnega glasila «Samouprave», ki je sicer že takoj po 6. januarju prenehala izhajati. Tudi tu je bil izvršen popis imovine, na kar so prostore zapečatili.

Za Zemljoradniško stranko je prisostvoval aktu razpusta dr. Milan Gavrilović, prvi podpredsednik glavnega odbora. Prostori strankinega vodstva in prostori uredništva glavnega glasila stranke «Sela» so bili nato zapečateni.

Istega dne se je zglasil policijski pisar Stepanović tudi v bivšem klubu SDS. O razpustu stranke obveščeni zastopnik osrednjega odbora dr. Radešić je sporočil policijskim or-

ganom, da je bila že lansko leto izvršena likvidacija tajništva in osrednjega odbora SDS v Beogradu ter da so prostori, v katerih je bilo nameščeno svoječasno tajništvo, že prepuščeni privatni stranki. V teh prostorih ima svojo odvetniško pisarno dr. Gjermanović.

Na enak način je bil izvršen razpust vseh ostalih strank.

Delo na strankarskem polju sedaj počiva, zato pa naj se poživi delo za narod na prosvetnem in gospodarskem polju. Z razpustom strank se je nehalo strankarsko nasilje in nihče ne bo več preganjan, ako bo na pr. Sokol. Dolžnost naših naprednih ljudi je, da se z vsemi močmi posvetijo delu za narod. Okrepitve sokolske vrste, naša prosvetna dru-

štva, čitalnice, pevske zборе, gledališke odre in ustanavljajte prosvetna ter gospodarska društva, kjer še ne obstoje. Ustanavljajte zadruge in posvečajte največjo pozornost našim narodnim obrambnim organizacijam. Zanesite novega življenja v to delo, ki bo resnično delo za napredek naroda. Društva, ki se ne bavijo s politiko, bodo lahko nemoteno delovala dalje, kakor je razvidno iz naslednje naredbe notranjega ministra velikim županom:

«Gospodarska, kulturna, prosvetna in viteška društva, ki imajo sicer plemenski ali verski naziv, se ne razpuste razen v primeru, da obstojajo stvarni dokazi in verodostojni podatki, da se ta društva bavijo s političnimi posli. Zakonodajalec ni imel namena ovirati delovanje gospodarskih, kulturnih, prosvetnih, človekoljubnih in viteških korporacij, dokler delajo v pravcu narodnega napredka.»

Novi enotni kazenski zakon

Minulo nedeljo je podpisal kralj ukaz, s katerim je sankcioniral enoten kazenski zakon za vso državo. O tem je pravosodno ministrstvo izdalo obvestilo, iz katerega povzemamo:

Novi kazenski zakon je dobil kraljevo sankcijo in bo te dni proglašen. S tem zakonom se izenačijo kazensko-pravni predpisi v vsej kraljevini in se uvajajo v naše sodstvo najmodernejša načela, na katerih temelje najnovejši načrti kazenskih zakonov.

Izdelava načrta novega kazenskega zakona je bila nadaljevanje dela na načrtu kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo iz leta 1910. Komisiji, ki je bila imenovana leta 1920. za predelavo tega načrta je bila sestavljena iz najuglednejših strokovnjakov. Sedanja vlada je podvzela takoj kot enega prvih svojih ukrepov, da se to gradivo ponovno pregleda in izvrši končna ureditev načrta kazenskega zakona.

Pri tem je bilo merodajno stališče, naj bo novi zakonik strog, toda pravičen; naj obsega zaščito vseh pravnih dobrin, zlasti pa zaščito onih dobrin, ki so vsem skupne in najsvetejše, kakor vladar, kraljevski dom, država in njena ureditev kakor tudi zaščita državne oblasti. Tako so v novem zakonu

odredbe za pobijanje komunizma in anarhizma, nadalje ukrepi proti sramotenju države kakor tudi ukrepi za zaščito suverenosti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, česar ni bilo v dosedanjih zakonih.

Dočim so stari zakoni izhajali s stališča, da je kazen edino sredstvo v borbi proti kriminalnosti, se je naš novi kazenski zakonik postavil na stališče, da so tudi druga primerena sredstva za zaščito družbe.

Eno izmed najznačilnejših obeležij novega kazenskega zakonika je načelo individualizacije, da se namreč ne upošteva kakor prej samo kaznivo dejanje, temveč da se posebna pozornost posveča tudi osebnosti storilca. Izhajajoč s tega stališča dopušča zakon na eni strani, da more sodnik v posebno lahkih primerih storilca oprostiti vsake kazni, na drugi strani pa more v posebno težkih primerih izpremeniti tudi predpisano vrsto in mero kazni.

Iz tega je razvidno, da izpolnjuje sedanja vlada svojo pri nastopu dano obljubo, da hoče biti napredna.

Novi kazenski zakon ne stoji takoj v veljavo, temveč šele skupno z drugimi kazensko-pravnimi zakoni in naredbami, s katerimi tvori enotno celino.

Izseljenški odbor v naši koloniji v Nemčiji

Düsseldorf, januarja.

V zapadni Nemčiji, v rensko-vestfalski provinci živi okrog 50.000 naših rojakov, večinoma delavcev, zaposlenih v rudokopih in premogokopih, nekaj pa tudi v kovinski industriji. Pretežno so se nastanili naši rojaki v teh krajih že pred vojno od leta 1900. dalje. Le prav malo število jih je prišlo kasneje.

Naši rojaki v Nemčiji imajo celo vrsto kraljevskih organizacij, ki so kakor znano razdeljeni v dva tabora, in sicer v Zvezo slovenskih katoliških društev s predsednikom g. Kalanom ter v Zvezo jugoslovenskih delavskih in podpornih društev s predsednikom g. Bolho.

Tako razcepljena kolonija ni bila v stanju, da obvaruje svoj narodni značaj čist ter da napravi nekaj solidnega na kulturno-prosvetnem polju, zlasti ker sta se obe skupini po časopisju ostro napadali. Gotovo je bila tudi ta razdvojenost kriva, da so mnogi nezadovoljni rojaki prestopili v avstrijska društva. Mnogi so postali tudi nemški državljani, ker jim je nemško državljanstvo nudilo mnogo več zaščite kakor naša društva in naša država.

Naš generalni konzul v Düsseldorfu g. Marković je videl te spore in je začel akcijo za pomirjenje med našimi rojaki. Spočetka ni bilo uspeha, šele decembra lanskega leta, ko je prišel v kolonijo novi jugoslovenski izseljenški za-

stopnik g. Borislav Deželič, se je položaj izboljšal. G. Deželič, ki je videl vso resnost položaja, je začel pogajanja z zastopniki obeh skupin in na prvem skupnem sestanku, ki se vršil v našem konzulatu v Düsseldorfu, se je posrečilo, kakor je «Domovina» že poročala, sestaviti izseljeniški odbor jugoslovanskih državljanov za Nemčijo na temelju vzajemnega sodelovanja. Ta odbor je sestavljen iz vrst vseh naših izseljeniških organizacij v Nemčiji brez razlike in se ne meša v avtonomijo njihovih že obstoječih zvez. Naloge odbora obstoje v proučevanju in brigah okrog vseh vprašanj socialnega, gospodarskega, kulturnega, prosvetnega in moralnega značaja, ki se tičejo celokupne kolonije. Ta odbor bo dajal informacije zastopnikom naše države v Nemčiji, kar bo velike koristi, za napredek in zaščito naših izseljencev.

V izseljeniški odbor so izvoljeni odlični možje v koloniji: za predsednika izseljeniški zastopnik g. Deželič, potem oba voditelja obeh zvez, g. Kalan za podpredsednika in g. Bolha za generalnega tajnika.

Mora se priznati, da se je po zaslugi g. Deželiča doseglo nekaj, kar se je videlo prej skoro nemogoče. Hvale vredno je dalje, da so končno tudi naši rojaki uvideli potrebo tesnejših vezi in skupnega nastopanja.

DOPISI

MORAVSKA DOLINA. Ze dolgo se ni nihče oglašil iz našega kraja. Sicer se pa tudi ni zgodilo nič posebnega, vendar pa moramo premotriti nekaj važnih vprašanj, ki se tičejo posebno južne strani naše doline, katere prebivalci živimo kakor odrezani od ostalega sveta. Prijatelji, ki še nisi bil na Vrhpolju, pridi v to prijazno in mično vasico! Sprejet boš gostoljubno in ko se okrepeš po trudu polni boji, greva še v Stegne in v obe Javoršci. Videl boš, da je kraj resnično lep, toda čudil se boš, kako mi občujemo z ostalim svetom, ker nimamo nikjer pošlenege izhoda. Na eni strani je visok hrib, na drugi pa globok jarek. Ljudje božji, treba se bo zgeniti in popraviti pota, most čez jarek ali pa cesto čez hrib, če bomo hoteli naš les, katerega je še precej, vnóvčiti tako, da nam bo res kaj vrglo in da nas ne bo

sram pred tujcem, če nas kdaj kateri obiše. Isto je z vodo. Imamo sicer več studencev z dobro pitno vodo, toda ker so precej oddaljeni od vasi, strašno trpijo ljudje zaradi vode. Če bi se napravil nekje primeren rezervoar in bi se voda uvedla v posamezne vasi, ne bi ob nobeni suši manjkalo vode. Koliko manj bi bilo trpljenja. Bilo bi pa to tudi v higijeničnem oziru velikega pomena. Na delo, možje, podpirajmo drug drugega, ker v slogi je moč. Enako na slabem smo tudi z dušnim pastirstvom. Naš duhovnik leži že celo zimo bolan. Nam se smili, kajti hudo je, če je človek bolan, vendar pa ljudje upravičeno godrnjajo, ker se služba božja ne vrši v redu in so šolski otroci brez kateheta.

BREGANA. Dne 27. januarja se je vršil občni zbor Sokolskega društva v Bregani. Otvoril ga je brat starosta Rajčević, pozdravil prisotno članstvo in označil pomen tega dne, ko se mora polagati bilanca celokupnega društvenega dela. Sledila so izčrpana poročila posameznih funkcionarjev, iz katerih je bilo razvidno, da se je društvo zavedalo svoje dolžnosti in nalog Sokolstva. Da članstvo zaupa svojim funkcionarjem, je dokazalo s tem, da so bili zopet vsi z malo izpramembo izbrani v odbor, ki se je konstituiral takole: Za starosta je bil ponovno izvoljen P. Rajčević, za namestnika staroste Aleksić Franc, za tajnika Kalin Feliks, za načelnika in blagajnika Jelinek Milan, za namestnika načelnika Vegelj Ivan in Komočar Franc, za prosvetarja Dolinar Zdenko. Odborniki so: Hribar Amalija, Šetine Anton, Jelnek Fr. ml., Kalin Josip ml., Garašić Josip, Bratanić Franc, Zobarić Jakob, Ivanjšek Andrej, Bišćan Milan. Nadzorni odbor: Staničić P. Stanko, Šinkovec Anton in Bratanić Franc.

SEMIČ. Občni zbor Sokola se bo vršil 10. februarja in ne kakor smo pomotoma poročali 3. februarja.

TRZISČE NA DOLENJSKEM. Neki podjetnik je v vasi Pijavce kupil zemljišče, kjer namerava postaviti žago in mlin. Vsi z veseljem pričakujemo novo podjetje. — V nedeljo 3. februarja bo imelo tukajšnje Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v prostorih g. Prijatelja redni občni zbor. K obilni udeležbi ste vabljeni vsi člani in vse članice, pa tudi nečlani, ki bodo videli, kako koristno in potrebno je to društvo za vsakogar. — Omenjeno društvo bo priredilo predpustno

kmečko maškerado 10. februarja v prostorih g. Fr. Papeža v Krmelju.

OPLOTNICA. (Smrtna kosa in druge novice). V Čadramu je preminul te dni po daljšem trpljenju za jetiko komaj 30 let stari posestnik g. Anton Čirul, ml. Bil je vseskozi mirna in blaga duša ter priljubljen med tukajšnjim občinstvom, ki ga je tudi v ogromnem številu spremljalo na njegovi zadnji poti. V oporoki se je spomnil z lepimi znaki tukajšnjih ubožcev, šole, mariborskega semenišča i. dr. Bodi mu lahka domača zemlja! — Na pokopališču se je ob priliki pogreba ponesrečil gletni Herbert Kren, katerega je zadel na prsni keč po neprevidnosti odraslih prevrnjeni grobni kamer. Nezgoda k sreči ne bo imela zlih posledic. — Pri sankanju si je zlomil nogo 11letni učenec Lojze Stopar iz Oplotnice. Sedaj se zdravi v mariborski bolnišnici.

KOKARJE V GORNJI SAVINJSKI DOLINI. Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je odlikoval z redom sv. Save g. Radoslava Knafliča, bivšega nadučitelja na Gorici (občina Kokarje), za njegove zasluge v šoli in med narodom. To odlikovanje se nanaša tudi na imenovano občino, kajti ona se je po navodilih svojega nadučitelja podala leta 1903. v boj za pravice slovenskega jezika in je dosegala najboljše uspehe. Kako visoko se je povzpela njena zavednost, nam dokazuje njena prošnja na cesarja, ko je leta 1908. po vseh avstrijskih časopisih odmevala bojna tromba proti Srbiji ob priliki aneksije Bosne in Hercegovine. Občinski odbor je predložil cesarju neizmerno škodo na krvi, gospodarstvu, premoženju itd. v obeh državah, naglašal je naše in hrvatsko bratstvo s Srbi po krvi, veri in jeziku, omenil nevarnost evropske vojne in končno prosil, naj se spor poravnava mirnim putem. Cesarski dvor je na to prošnjo molčal Šele leta 1914. je prišel odgovor: G. Knafliča so zapeli. Pred domobranskim sodiščem v Gradcu ter pozneje pri okrožnem sodišču v Celju je s spretnim zagovorom dokazal, da se je njegovo delo in ves boj občine Kokarje gibal v mejah takratnega državnega osnovnega zakona. Obe sodišči sta ga moralno oprostili krivde in kazni, s čimer je bila zakonitost naših jezikovnih pravic tudi med vojno priznana. Kraljevo odlikovanje se nanaša torej tudi na plodonosno delo občine Kokarje in vseh njenih odbornikov, ki po večini še živijo in se s ponosom spominjajo svojega dela ter svojega

Soteščan: Žrtev ljubezni in zvestobe

Povest iz predvolne dobe.

(Dolge.)

Počasi so srkali okusno kapljico in pre-mišljali, kdo bo najbolj deležen nenadnega obiska. Skoro vsak je imel v Ameriki kakega sorodnika, strica ali brata. Nihče pa še ni prejel poročila o njegovi vrnitvi. Nekateri so mu že zamerili, zakaj se je ustavil v gostilni in zakaj se jim tako dolgo ne pokaže.

Tedaj so se odprla vrata sosedne sobe in na pragu se je pojavil mladenič, ki jim je v pozdrav zamahnil s klobukom. Bil je visoke rasti in nekoliko bledega obraza.

«Ali ni? Ali ni?» so si v zadregi šepetali. «Roginov...» jih je rešil ugibanja. «Ali me ne poznate?»

«France! Kdo bi bil mislil?» Sosedje so jo udri izza mize ter ga tesno obstopili.

«Na obisk sem prišel,» je utemeljil svojo vrnitev. «Po domu se mi je stozilo.»

«Pa kako si se popravil in imenitno si oblečen!» so gostolele iznenadene sosede. Manjše so stopile celo na stole, da so se ga bolj nagledale.

«Utrujen sem od potovanja,» je preslišal hvalisanje. «Pa kaj prigrizniti bi bilo treba. Fantje, ali boste pili? Sodar, hitro na vsak ogel in na sredo mize liter vina!»

Pili so, da je teklo od mize in prigrizovali okusno svinjetino. Vmes so donele zdravice in žvenketali kozarci na čast ameriškemu so-

sedu. Med odmorom so si pripovedovali svoje doživljaje, govornica je nanesla tudi na Špoljarja in Srdana. Sosed, ki je sedel ob Roginu, mu je omenil Anico in namignil, koliko je moral pretrpeti, preden se je poročila.

France je zatajil občutke in opustil zanimanje, malomarno je skomignil z rameni ter ni hotel povpraševati. S tem je prepričal vse omizje, da se mu je ljubezen že davno ohladila in da je imela Anica prav, ker ga ni čakala. Kako bi bila zdaj razočarana!

«Najbrž je že oženjen,» sta se menila sosed za njegovim hrbtom.

«No!» je zategnil s pristnim ameriškim naglasom. «Niso me še postavili za leso, pa se mi tudi ne mudi... Šur, to se pravi; nekaj bo že treba izbrati, da bo orajt.»

«Prišel si gotovo po nevesto,» nekateri niso mogli premagati radovednosti.

«Zdaj še nimam tega namena.» Rogin ni hotel govoriti o ženitvi, tem obširneje pa je razlagal, kako je prišel v tujini do bogastva. Na tem, kar je povedal, je bilo nekaj resnice, mnogo pa si je izmislil in pretiraval. Sosedje so ga kar oboževali; marsikomu je odpovedal razum; vsak si ni mogel predstavljati ameriških «havzov» in «štorov» v opisanem veličastvu.

Še preden so vaščani prišli iz gostilne, so vedele vaščanke pri koritu, kdo je imenitno oblečeni neznanec. Šepakova Meta jih je iznenadila z novico, ki jo je mahoma raznesla po vasi. Olepšala jo je s svojimi opazkami in prdatki kakor kuharica kako posebno jed, preden jo postavi na mizo.

«Jaj, ali res?» je strmela vsa vas v ne-strpnem pričakovanju. Kaj poreče Rogin o nezvestobi svoje zaročenke in kako bo ona sprejela njegovo vrnitev? Za vsakim oglom so premlevale ženske že precej pozabljeno zgodovino Srdanove ženitve.

«To bosta pogledala!» je pretela Drnulja ob koritu.

«Ako jo bo sploh pogledal,» je menila branjevka Meta. «Kaj pa hoče s poročeno ženo! Še na misel mu več ne pride, velo govoriti ne mara o njej. Kdaj jo je že pozabil!»

«Prav, da se je omožila!» je blagovolala Anico Bunčkova Jera, «Špoljar je vedel, zakaj mu ni zaupal.»

«Pravijo, da še vedno ni oženjen,» jim je branjevka tešila radovednost. «Ampak lahko jo bo dobil; govorijo, da ima neki čudo veliko kmetijo in obilno premoženje.»

«Hm, sam pove lahko, kar hoče,» sta dvomili Drnulja in Guštinka. «Saj ve, da ne pojdemo gledat.»

«Menda se je zelo izpremenil,» je vedela Meta. «Silno se ponaša in nobena stvar mu več ne ugaja v domačem kraju.»

«Ženit se je prišel, le verjemite,» jo je pogodila Fertjakova Neža. «Kdo vé, kam se bo zatekel?»

«Pravi, da se mu je stozilo po domovini, ako ni to le izgovor,» je odgovorila vsevedna branjevka.

«Denar je prišel zapravljat. Našega Miha še sedaj ni iz gostilne,» se je hudovala Bunčkova Jera.

«Naš je tudi še tam, doma pa toliko dela!» so hitele vaščanke druga za drugo.

nadučitelja, ki živi v Mariboru in tam svoje delo za narod in državo krepko nadaljuje.

LJUTOMER. Občni zbor Sokolskega društva bo na Svečnico 2. februarja ob 2. uri popoldne v Sokolskem domu z običajnim sporedom. Odbor pričakuje udeležbo vseh bratov in sester. — Na pustno nedeljo 10. februarja bo priredilo Sokolsko društvo svojo običajno maškerado v vseh prostorih Sokolskega doma. Ker je ta prireditel splošno znana kot zelo zabavna, vabimo vse člane in članice iz mesta in okolice, vse prijatelje društva in plesa, da jo v obilnem številu posetijo. Vstopnina za osebo 12 Din.

ŠMIKLAVŽ PRI SLOVENJGRADCU. Pozivajo se stari naročniki Vodnikove družbe in drugi občani, da prav pridno pristopajo kot člani k tej koristni družbi, ki nam nudi vsako leto za mal denar obilo zelo lepega, poučnega in zabavnega berila. Komaj dva kovača letne članarine premore vsakdo. Naj ne bo hiše brez Vodnikovih knjig!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

BESEDAM NAJ SLEDE DEJANJA.

Naši strokovni delavci se zavzemajo za marsikatero dobro in potrebno stvar, ki pa ostane rada na papirju, ker jim manjka za uveljavljenje svojih predlogov potrebne moči, na merodajnih mestih pa potrebne odmeva in potrebne podpore. Ni še dolgo tega, da se je vršila od strani Zadrugne zveze v Ljubljani posebna sadjarska in vinarska anketa v Mariboru, sklicana v ta namen, da se poklicni veščaki posvetujejo o potrebnih korakih za povzdigo ene in druge stroke. Takih anket ali posvetovanj je bilo že več v Ljubljani in tudi v Mariboru. Imele so lepe programe in storile so tudi potrebne sklepe. Toda če pogledamo na uspehe takih anket, vidimo, da so ostali vsi več ali manj na papirju in tudi od zadnje ankete v Mariboru se ni kaj posebnega nadejati. Tako nam kažejo vsaj dosedanji uspehi raznih drugih anket.

In vendar nas čaka prav v sadjarstvu toliko hvaležnih in potrebnih nalog!

Našo sadjarstvo potrebuje danes nujne organizacije za povzdigo sadne kupčije. Danes je

pospeševanje sadne kupčije bolj važno kakor vprašanje sadne produkcije. To nam je živo pokazala zopet zadnja letina. Nujno potrebno bi bilo, da se začne tudi na to stran naše delo in da se prav nič ne zamudi. Prav po teh krajih, kjer se je jeseni razvila živahna sadna trgovina in kjer so vsi razni nedostatki sadne kupčije, tako na strani naših sadjarjev kakor tudi na strani kupcev in prekupcev v živem spominu, bi bilo potrebno, da se prirejajo že to zimo tečajji za sadno kupčijo v zvezi z vsemi potrebnimi praktičnimi navodili in razkazovanji. Prav sedaj po zimi je največ časa in največ prilike, da se takih tečajev lahko udeležujejo naši sadjarji. Vse kar je treba znati našim gospodarjem o pogojih uspešne sadne trgovine, o potrebi skupnega nastopanja, o spravljanju in pripravljanju sadja itd., o vsem tem bi se morali učiti, tako da bi bili pripravljeni in že organizirani, ko nastopi čas kupčije in čas izvoza. Ali o teh tečajih nismo dosedaj še ničesar čuli. Danes so nas Amerikanci daleč prekosili s svojim sadjem in s svojo sadno trgovino. Treba je, da se tudi pri nas ganemo in da se potrebnega dela resno poprimemo. Besed je že dosti in prav v sadjarstvu nas čaka prav hvaležno polje za naš napredek.

S pametnim in zavednim delom bomo v do-
brih letinah lahko milijone zaslužili!

NAVAJANJE ŽIVINE NA MOČNA KRMILA.

Močna krmila, h katerim prištevamo razno žitno zrnje, oljne tropine itd., so velikanskega pomena za napredek naše živinoreje. Ako bi danes prenehali s pokladanjem močnih krmil po vseh tistih krajih, koder jih redno pokladajo, bi nastala cela katastrofa. Vsi užitki, ki so posledica močnega krmiljenja, bi se na mah znižali, in nastala bi v proizvodnji ogromna škoda. Padla bi mlečnost, trpelo vse pitanje in sploh ves razvoj mlade živine. Zgodilo bi se nekaj sličnega, kakor če bi danes prenehali z umetnimi gnojili in ustavili naenkrat vso dosedanjo porabo. Na milijone bi znašala ta škoda.

Kakor so močna krmila važen pripomoček za zboljšanje užitka pri živini, tako opazujemo po drugi strani, da nam ne pomagajo povsod enako dobro. Dočim jih po naprednih deželah pokladajo danes z uspehom tudi do 5 kg na dan ondotnim dobro molznim kravam, vidimo pri nas,

da se tako močno krmljenje sploh ne izplača. Živali nam ne povrnejo takih stroškov, ne z mlekom niti drugače. To prihaja odtod, ker raze-
krave niso vzgojene in vajene za popolno izkoriščenje močnih krmil. Želodec naše govede ni pripravljen za prebavljenje tolikih množin močne krme in zato gre velik del takih krmil neizrabljen v gnoj.

Če hočemo, da bodo naše živali (zlasti naše krave) s svojim prebavnim aparatom bolj usposobljene za dobro in polno izkoriščenje močnih krmil, je treba, da jih od mladega navajamo na to. S pokladanjem pripravni močnih krmil je treba pričeti že v prvi mladosti, med odstavljanjem in pozneje po odstavljenju. Takrat se mora mladi želodec polagoma privaditi na prebavo močnih krmil. Mlade živali moramo saj do pol leta krepko rediti s pomočjo močnih krmil, da se nam pozneje izkažejo hvaležne za take pri-
boljške v krmil. To morajo pozneje pokazati s svojo mlečnostjo ali pa z drugimi višjimi užitki.

Lahko trdim, da se pri nobeni naši kravi ne izplača pokladanje večjih količin močnih krmil, tako kakor po drugih naprednejših deželah, to pa iz enostavnega vzroka, ker niso za to vzgojene. Sčasoma pridemo tudi pri naši domači živini tako daleč, če se bomo ravnali po zgledu naprednih živinorejcev drugih dežel in če bomo začeli splošno bolje vzgajati in bolje krmiti naše živali. Tudi za polno izkoriščenje močnih krmil je treba vaje in z njo vred pridobljenih in pri-
rojenih usposobljenosti!

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene turščici malo višje. Na ljubljanski blagovni borzi so 29. januarja ponujali (za 100 kg, postavljeno na postajo v Sloveniji): pšenično, baško, po 287 Din 50 p do 290 Din, moko črno po 420 do 425 Din, turščico, laplatsko, po 345 Din, baško, času primerno sušeno, po 295 do 297 Din 50 p, ječmen, baranjski pivovarniški, po 345 do 347 Din 50 p.

ŽIVINA. Ponudbe na sejmihi prilično živahne. Cene sicer ne obetajo najboljšega razvoja, vendar so za enkrat nespremenljive.

HME LJ. Razpoloženje mirno. V Zatecu se je trgoval jugoslovenski hmelj po 15 do 21 Din, v Nürnbergu pa po 16 do 27 Din za kilogram.

Drugi dan so imeli «mačka» domala vsi vaščani. Mučila jih je huda žeja in zaspanost jih je motila pri delu. Postajali so po dvoriščih ter se pogovarjali, koliko so ga popili na račun bogatega Američana. Nekaterih pa sploh ni bilo na svetlo, «maček» jih je vrgel na posteljo, kjer so prespali dan, ali pa so skriti po kotih preklinjali Sodarjevo vino in Roginove dolarje.

Ponosni Američan je hodil z rokami v žepu po vasi; zavest, da je izmeril sosedom želodce, ga je polnila s tihim zadovoljstvom. Ljudem se je kazal veselega, skrivaj pa ga je morila otožnost; kamor je prišel, nikjer ni mogel obstati. Vsaka pot mu je držala iz vasi tja za ovinek, kjer se je skrivoma razjokal. Tu sta se pred leti razstala z Anico ter si obljubila večno zvestobo. «Kje naj jo dobim? Kdaj se bova neopaženo porazgovorila?» je neprenehoma razmišljal. Nič ga ni skrbelo posestvo, izročeno tujim roki, vse njegove misli so bile pri Anici na Površju.

Kakor je Srdanka hrepenela po svojem bivšem zaročencu, prav tako se je ustrašila njegovega naznanila, da je na poti v domovino. Z nekimi posebnimi občutki je sprejela novico o njegovem prihodu; izvedela jo je po Šepakovi Meti nekaj ur pozneje, ko je dobila njegovo poročilo.

«Kdo ve, ali nama bo dana priložnost skrivnega sestanka?» jo je začelo skrbeti. «Izgubljena bova, ako naju kdo zaloti in raztrobi po okolici, preden odpotujeva. Ali bo znal France prikriti svoj namen? Kako se bom odtrgala od nedolžnih bitij, ki nista ničesar zakrivila in ne poznata moje nesreče?»

Srdanu ni bila prijetna Roginova vrnitev. Pomiril pa se je, ko je izvedel, da se Američan ne zanima za njegovo ženo, o kateri ne mara niti govoriti. Brez skrbi je odšel na kupčijo — na Hrvatsko po konja, kamor se je že delj časa odpravljal.

Rogin je po naključju izvedel za njegovo odsotnost ter se je pozno nekega večera napotil po dolgem ovinku na Površje. Oprezno se je približal Srdanovi hiši, potrkal je na kuhinjsko okno za hišo na vrtu, zasajenim z gostim sadnim drevjem.

Anica je stala pred ognjiščem in pripravljala večerjo: «Kdo je?» je vztrepetala pol v bojazni pol v veselju. Slutila je, da je prišel on, katerega pričakuje.

«Anica, ali si sama?»

«Sama.» Srdanka je odprla okno, sramežljivo je povesila oči, od presenečenja ni mogla govoriti.

«Ali se me bojiš? Mar ti ni po volji, ker sem tukaj?»

«Pisala sem ti... Oh, saj veš... Sama sem tako hotela...»

«Prišel sem prav na tvoje povabilo...»

«Tako hitro se te nisem še nadejala...»

«Čas je že, da te rešim... Jej, kako si se spremenila!»

«Čudno ni, ker sem toliko pretrpela.» Povabila ga je k sebi v kuhinjo ter mu opisala zgodbo svojega trpljenja. Živo mu je naslikala večer pred poroko in odkrila obljubo, katero je sklenila pred podobo svoje patrone. Povedala mu je, kako je prišla do njegovih pisem in da je pripravljena zrušiti zakonsko zvezo.

«Ali si že komu kaj omenila o svojem sklepu?»

«Nikomur na svetu. To je moja tajnost, katere ne izdam.»

«Prav, Anica! Skrito naj ostane, nihče ti ne sme zaradi tega kaj očitati. Vedeli bodo takrat, ko naju bodo pogrešili in tedaj bova že onstran morja. Tam te čaka moj novi dom, vse je že pripravljeno in zate urejeno.»

France ji je obširno opisal svoje posestvo, hišo in naselbino, pa tudi rastlinstvo, živalstvo in podnebje. Anica ga je poslušala z zanimanjem; zdaj je našla vse, po čemer je hrepenela.

«Ali si pripravljena?» jo je vprašal po kratkem molku.

«Kdaj nameravaš oditi?» ga je plaho pogledala. Mraz in vročina sta jo spreletela ob tem vprašanju.

«Kadar hočeš. Lahko že jutri ali pojutrajšnjem; čim delj boš odlašala, težje se boš ločila...»

«Odšla bom nekam s kakim izgovorom... Tako bo izbrisana sled za mano...»

«Kdaj? Natanko morava določiti.»

«Ob prvi priložnosti. Zapisala bom za ovinkom na skalo, kdaj bom odpotovala.»

«Jaz moram oditi pred teboj kak teden poprej, tako ne bo nihče slutil, da sva bila dogovorjena.»

«Pa kje me boš počakal? Saj veš, da nisem vajena potovanja po tuji zemlji.»

«Sešla se bova onstran meje. Ne jemlj s sabo mnogo prtljage, da ne vzbudiš pozornosti. Vse, kar je potrebno, si bova med potjo nabavila.»

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutah:

- 1 dolar za 56 dinarjev 40 par do 56 dinarjev 60 par;
- 29. januarja v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 799 dinarjev 62 par do 802 dinarja 62 par;
- 100 nemških mark za 1352 dinarjev 50 par do 1355 Din 50 par;
- 100 madžarskih pengov za 990 dinarjev 28 par do 993 dinarjev 28 par;
- 100 italijanskih lir za 297 dinarjev 25 par do 299 dinarjev 25 par;
- 1 dolar za 56 dinarjev 77 par do 56 dinarjev 97 par;
- 100 francoskih frankov za 221 dinarjev 74 par do 223 dinarjev 74 par;
- 100 češkoslovaških kron za 168 dinarjev 20 par do 169 dinarjev.

Kratke vesti

— Vinarski in sadjarski pouk. V svrhu temeljite praktične izobrazbe v vinarstvu in sadjarstvu se bosta priredila od 1. marca do 1. decembra 1929. dva devetmesečna tečaja pri oblastnih trsnicah in drevesnicah: v Pekrah (p. Limbuš pri Mariboru) in v Kapeli (p. Slatina-Radenci). V vsak tečaj se sprejme po deset mladeničev. Pouk bo v prvi vrsti praktičen in le toliko tudi teoretičen, kolikor je to za boljše razumevanje vsakega posameznega opravila v vinogradu, v trsnici, v sadonosniku, v drevesnici in v vinski kleti neobhodno potrebno. Gojenci dobe prosto stanovanje, brezplačno kmečko hrano in mesečno po 100 Din na roko za nabavo manjših potrebščin. V tečaj se sprejmejo viničarski in kmečki mladeniči iz mariborske oblasti, ki so stari najmanj 16 let, dovolj razviti in močni za opravljanje vseh opravil v vinarstvu in sadjarstvu. Prošnjem za sprejem, kolkovanim z 20 Din in 5 Din, je priložiti: krstni list, zdravniško spričevalo, npravnstveno spričevalo, izjavo staršev, da puste prosilca devet mesecev nepretrgoma v tečaju, in odpustnico osnovne šole. Tako opremljeno prošnjo naj prosilci osebno izročijo upravitelju oblastne trsnice in drevesnice v Pekrah ali v Kapeli, kjer pač žele obiskovali tečaj, najkasneje do 10. febru-

arja. O sprejemu v tečaj bodo prosilci takoj po 20. februarju obveščeni. Tečajniki dobe ob zaključku tečaja spričevala o doseženi sposobnosti za opravila v vinarstvu in sadjarstvu.

— 6. dražba kož divjih živali se je vršila 21. in 22. t. m. v prostorih velesejma v Ljubljani. Največ blaga je bilo iz Slovenije. Ponudba je bila manjša od povpraševanja. Posebno iskano je bilo slovensko, pa tudi bosansko blago. Poleg domačih so pokupovale tudi avstrijske, nemške, češke, poljske in angleške tvrdke. Cene so bile čvrste, deloma boljše kakor na inozemskih tržiščih. Za polhe ni bilo zanimanja. Cene so bile: lisice, gorske, 510 do 680 Din; lisice, poljske, 420 do 640 Din; dihurji 260 do 290 Din; kune zlatice 1400 do 1790 Din; kune belice 1050 do 1100 Din; podlasice, bele, 85 Din; podlasice, rjave, 11 Din; mačke, domače, 8 Din; mačke, divje, 116 Din; jazbeci 40 do 50 Din; zajci, domači, 4 do 5 Din; zajci, divji, 23 Din 80 p; srne 16 Din; košute 75 Din; jeleni 45 do 50 Din; koze, divje, 38 do 40 Din; merjasci 25 Din; vervice 10 do 18 Din; vidre 900 Din; krti 2 Din 50 p. — Druga organizirana prodaja kož divjih živali v tem letu se bo vršila 25. marca, kože pa se sprejemajo do 23. marca.

Zastrupljena slanina

(Predpustna dogodbica).

Lišček na Gremenu je bil skrajno nezaupljiv; vsako delo je hotel izvršiti sam. Kljub temu pa jo je marsikdaj zavozil. Nekoč pred pustom je zaklal rejene prašiča, meso je nasolil, klobase in velik kos slanine pa je pripravil, da jih ponese k Bregarju v prekajevanje. Ko se je zmračilo, je naložil koš in odšel k sosеду.

Bregar in Lišček sta si bila najbolj oddaljena soseda. Vezala ju je slaba vozna pot ob parobju gozda; tu je visela na eno in tam zopet na drugo stran, sem in tja je štrlelo kamenje, kateremu se ni bilo mogoče izogniti.

Ob poti med Liščkom in Bregarjem sta čepeli razdrapani kočii, Kolenčeva in Rokavčeva. Gospodarja nista imela svojega zemljišča: poleti sta delala v mestu, pozimi pa sta pletla košare in lovila divjačino.

Ko jo je primahal Lišček tistega večera mimo kočee, je stal Kolenc na pragu ter ga je prijazno

nagovoril. «No, kam pa, Miha, tako pozno in po tej slabi poti?»

«K Bregarju sem se namenil», mu je odvrnil in naslonil koš na palico.

«Pa bi se malo oglasil. Požirek žganja nič ne škoduje, kadar človeka zebe.»

Liščka ni bilo treba prositi. Odložil je koš in stopil v sobo. Kolenc mu je postregel s kapljičo. Slastno je Lišček praznil čašo za čašo, gladil se po prsih in po bradi ter cmokal z jezikom. Precej časa je minulo, ko se je spomnil, da mora oditi.

Nekaj korakov od Kolenca je začutil prvi učinek zaužite pijače. Precej globoko ga je potisnila, malo je manjkalo, da ga ni zaneslo navzdol po bregu.

Včasih se človek nevede izogne nesreči, drugič pa pri največji pazljivosti vanjo zagazi. Tako je tudi Liščku vzlac vsej previdnosti izpodrsnil na robu gozda, v naglici je zagrabil hrastovo vejo, kateri se je zalivalil, da ni zdrknil v dolino.

Otrkal si je sneg z obleke ter jo rinil navzgor proti Bregarju. «Bog ve, ali nisem kaj izgubil?» ga je pričelo skrbeti. Brž pa ga je pomirila zavest, da se ni v košu nič premaknilo.

Ko ga je pri Bregarju odložil, je opazil, da manjka najlepši kos slanine. Takoj se je hotel vrniti, toda Bregar ga je pridržal, češ: «Kier si ga izgubil, tam ga boš našel, saj te bo počakal.»

Lišček se je dal pregovoriti in sosed mu je postregel s pijačo. Dolgo sta ga «cukala» in modrovala. Bregar mu je moral venomer ponujati, zakaj Miha je hotel priti trezen na rob, sicer ne bo našel izgubljene slanine. Izposodil si je luč, da bo posvetil med grmovje.

«Prav tukaj mi je izpodletelo», se je ustavil na robu. «Tukaj sem se ujel za vejo.»

V snegu so se razločno poznale stopinje in kolena, kamor je pokleknil, ko se je lovil za vejo. Slanina pa ni mogel najti ne med kamenjem, ne med grmovjem. Daleč naokrog je prebrskaf sneg in razmetal dračje, ki je štrlelo iz ledene skorje.

Ves potr se je zatekel h Kolencu, kateremu je potožil svojo izgubo. Postrežljivi sosed se je obul in oblekel ter odšel na označeno mesto. Lišček mu je natanko pokazal, kje mu je spodrsnil in kje slutiti, da mu je slanina padla iz koša.

Pa je nista našla. «Kakšna žival jo je morala odnesti», je vzdihnil po neuspešnem iskanju.

Kolenc pa je bil drugačnega mnenja. Poznal je navihanega soseda iz kočee, ki je vse noči pre-

«Odšla bom z navadno pletenico.»
«Čim spretnje se boš izvila, tem dalje te ne bodo pogrešili.»

Anica je prikimala in vzdihnila: «Oh, kako močna je ljubezen! Nobene žrtve se ne boji, nobena ovira je ne ustavi!»

«Prav iz ust si mi vzela te besede. Pogledaj, zaradi tebe sem prišel z drugega sveta», se je pošalil. «Ali si zadovoljna, ako odidem tretjo sredo? In čez dva dni se moraš odpraviti za mano.»

«Potemtakem bi odšla na petek — slab začetek...»

«Ne bodi vraževerna. No, pa odrini tretjo sreboto, odpelji se z brzovlakom, ki ima ugodno zvezo. Ob meji te bom počakal.»

«France, kako težka bo ločitev! Za moža mi ni, toda otroka... Saj me razumeš...»

«Glej, da se ne izdaš. Ne govori in ne jokaj pred odhodom. Samo nepravilna kretanja — in najini načrti bi bili razdeiani. Srdan bi te zahteval nazaj, celo iz pristanišča bi te lahko odpoklical.»

«Brez skrbi bodi zastran mene. Odšla bom natihoma: vzelo me bo vzhajajoče jutro ali nastajajoča noč.»

«Prav. Odpravi se z jutranjim ali večernim vlakom.»

«Kaj pa pravica? Ali ni treba listin za potovanje?»

«Teh ne potrebuješ, ker jih imam jaz in bova skupaj potovala.»

Rogin ji je natanko opisal pot do meje in kje jo bo počakal. Nato se je poslovil: Srdanka ga je spremila čez dvorišče zavoljo psa, ki je bil priklenjen ob hlevu.

«Torej tretjo soboto!» ji je pošepnil ob razstanku. «Do takrat se ne bova videla, ker nočem, da bi me kdo opazil.»

To izreki se izgini! v zvezdno noč.

Anica se je vrnila v kuhinjo, sedla je in prekrizala roki v naročju. «Nekam zresnil se je, včasih je bil bolj prikupljiv», ga je ocenjevala. «Morda ga skrbi, kako bom odpotovala, ali pa se boji kake ovire. Saj je takoj zagrnil okno in sedel za vrata.»

Tisto noč Srdanka ni mogla zaspati. Do ranega jutra je premišljala, kako se bo izvila od doma. Izmisлити si bo morala kakšno nujno opravilo v mestu ali pri daljnem sorodniku. Lovrenc jo neprestano nagovarja, naj gre k zdravniku. Zdaj mu bo rada izpolnila željo in še denarja ji mora dati za pot ter za zdravila. Iz mesta se bo odpeljala z brzovlakom, prej pa bo brzojavila možu, da je odšla po zdravnikovem nasvetu v bolnico, kjer bo ostala nekaj časa.

Teh načrtov pa Srdanka ni potrebovala. Naključje ji je priskrbelo lepšo priložnost. Kot nalašč so se zbirali romarji po vsej fari, da odidejo skupno prav na tretjo soboto na Sv. Višarje. Najmanj pet dni bodo potrebovali do povratka; v tem času bo Anica nemoteno prispela do pristanišča ter se vkrcala na parnik.

Prijavila se je prireditelju, ki ji je dal potrebna navodila. «Tretjo soboto zarano», se je glasilo naročilo. «Zbirališče je na trgu pred cerkvijo, odkoder odromamo z zastavo na postajo.»

Zadnji teden je bila videti Srdanka izredno dobre volje. Pogumno se je premagovala in zakrivala bol, ki jo je pekla ko žerjavica.

Kadar ji je bilo najhuje, tedaj je zapela nabožno pesem; kdor jo je slišal, si je moral misliti, da je Anica že v duhu na romarski gori pred čudodelnim oltarjem.

Zadnjo noč pred odhodom ni mogla zatisniti očesa. Skrival si je pripravljala prtljago ter se potihoma poslavljala. Vse kote in shrambe je oblezla: šla je v hlev, pred svinjak, pod kozolec, na dvorišče — plaho se je sukala okrog posteljice, kjer sta ležala sinek in hčerka. Hotela je iztegniti roko, a bila je kakor otrpla, ni se dala zravnati.

«Nisem vredna, da bi ju prekrizala», si je očitala. «Oh, kakšna mora biti mati, ki zapusti nedolžnega otroka! Celu neumna žival se ne loči sama od mladičev!»

Potihoma je stopila k njuni posteljici, siloma je odprla odrevenelo pest ter ju rahlo pobožala. «Zbogom, Vrenček in Anica!» je ihteača šepetala. «Angel varuh naj vaju čuva in povede v srečno življenje!»

Otročiča sta začutila raskavo dlan ter se pričela nemirno obračati. «Mama, mama!» sta zajokala v sanjah, na kar sta ponovno zaspala.

Naglo je potekla ura z uro, v podstrešju je zapel petelin in oznanil sobotno jutro. Na vzhodu se je pričelo svetlikati, prvi nasmeih rumene zarje se je nabiral na obzorju.

V veži na klopi je stala košara z jestvinami in z obleko. Srdanka je klečala pred podobno sv. Ane, kateri se je priporočala. «Izpolnujem obljubo, sklenjeno pred poroko», se je opravičevala. «Gospod, ne kaznuj me zavoljo tega greha!»

«Ne hodi!» ji je zazvenelo po ušesih.

lazil za divjačino. «Prav Rokavc ima slanino!» je potrdil sam sebi z vso gotovostjo, preden je zadremal. Samo tega ni mogel dognati, ali jo je našel namenoma ali po naključju.

«Ampak užival je ne boš!» mu je zapretel drugo jutro. Brž se je oblekel in hitel k sosedu, ki je pred kočjo cepil drva.

«Sinoči si pa gotovo kaj iztaknil?» ga je nagovoril. «Take noči so pripravne...»

«Pa ti?» ga je Rokavc vprašalno pogledal.

«Nič. Samo liscam sem nastavljal: zastrupil sem kos slanine ter ga vrgel na robu v grmovje. Zdaj pa čakam izida.»

«Zastrupil si jo, praviš?» Kolenc je opazil, kako je sosedu spremenilo barvo. Vidno je osupnil in odložil sekuro.

«Pa še kako sem jo zastrupil!» je važno poudaril. «Samo povoha naj jo lisica, pa bo obležala.»

«Jaz se pa s strupom ne ukvarjam. Nevarno je, da bi se me kaj prijelo.»

«Znati moraš in previdnosti je treba. Ako nisi spreten, ne poskušaj.»

Ves dan je Kolenc opazoval sosedu in šele zvečer je čul, da je vrgel ob mraku nekaj skozi okno. Potihoma se je splazil k oknu, kjer je našel v snegu kos slanine. Bila je zavita v papir, Rokavc se je ni upal dotakniti z golimi rokami. Prebrisanemu Kolencu pa je kljub temu izborno teknila.

Sofeščan.

DOMAČE NOVOSTI

* Kralj Aleksander krstni bo ter sedemnajstemu otroku. V Celju je porodila 12. t. m. soproga tamkajšnjega gostilničarja in mesarja Ferdinanda Dečmana gospa Antonija svoje sedemnajsto dete. Gospa Dečmanova je stara komaj 43 let, dočim jih bo njen soprog v kratkem dopolnil 47. Novo rojeno dete je deklica in se počuti prav dobro in zdravo, prav tako tudi mati. Gosp. Dečman je že ob rojstvu šestnajstega otroka, ki je bil tudi deklica, naprosil Nj. Vel. kralja za krstnega botra. Kralj je takratni prošnji ugodil in je otroku pri krstu kumoval kraljev zastopnik. Ob rojstvu svojega sedemnajstega otroka se je g. Dečman ponovno obrnil na dvorno pisarno v Beogradu s prošnjo, da bi Nj. Vel. kralj kumoval

tudi temu otroku. Pred dnevi je prejel g. Dečman odgovor dvorne pisarne, ki obvešča g. Dečmana, da je Nj. Vel. kralj ugodil prošnji in bo po svojem posebnem zastopniku kumoval pri krstu. Krst se bo vršil na svečan način prihodnje dni v Celju.

* Svetosavska proslava v Ljubljani. Kakor druga leta je Ljubljana tudi letos proglasila praznik narodnega prosvetitelja in učitelja sv. Save minulo nedeljo. Lepa je bila proslava pravoslavne cerkvene občine na Taboru, kjer se je vršila dopoldne svečanost za šolsko mladino, zvečer pa koncert. Ljubljanska univerza je istotako svečano praznovala svojega zaščitnika.

* Smrt vzornega dušnega pastirja. V Višnji gori je v nedeljo preminul župnik g. Konrad Texter. Pokojnik je spadal med one duhovnike, ki so omejili svoje delovanje zgolj na dušno pastirstvo in ki v politiko nikoli niso posegali. Med prebivalstvom višnjegorske župnije je bil pekojnik priljubljen kakor malokateri njegovih prednikov. Lahko rečemo, da v vsej župniji ni imel nobenega sovražnika. Konrad Texter je bil rojen leta 1864. v Trziču. Duhovnik je postal leta 1888. Služboval je najprej v Čatežu ob Savi, pozneje v Šmartnem pri Litiji in na Colu nad Vipavo, kjer je postal župnik in zidal novo župno cerkev. V Višnjo goro je prišel leta 1898. in je torej služboval kot župnik med Višnjani nad 30 let. Naj v miru počival!

* Smrt rodoljubne žene. Te dni je izdihnila v Ljubljani svojo blago dušo gospa Ana Hudovernikova, soproga prvomestnika Ciril-Methodove družbe notarja g. Aleksandra Hudovernika. Pokojnica je bila rodom iz ugledne narodne obitelji Roblekov v Zalcu v Savinjski dolini. Bila je sestra svoječasnega državnega poslanca, veleposestnika g. Frana Robleka. Že v svojih mladih letih se je pokojnica udeleževala v narodnih društvih ter je pozneje, ko se je poročila z notarjem g. Hudovernikom, posvetila vse svoje moči delu za Ciril-Methodovo družbo. Prav tako agilno je sodelovala tudi pri Gosposvetkem Zvonu. Bolehala je gospa Hudovernikova že dve leti, a na božični večer jo je zadel še kap. Smrt jo je sedaj rešila trpljenja. Požrtvovalno narodno delavko bomo ohranili v najčastnejšem spominu!

* Lovei v avdijenci. Kralj je te dni sprejel v posebni avdijenci zastopnike Zveze lovskih društev dr. Ivana Lovrenčiča, dr. Milana Stojanoviča

in dr. Milana Zoričiča, ki so kralju obrazložili želje lovskih organizacij glede na novi lovski zakon.

* Novčanice po 1000 in 100 Din se vzamejo iz prometa. Kakor objavljajo «Službene Novine», bo Narodna banka v roku petih let vzela iz prometa stare novčanice po 1000 in 100 Din državne izdaje, ki so bile izdane po osvoboditvi in na katerih je kot finančni minister podpisan dr. Ninčič.

* Osemdesetletnica uglednega Mariborčana. Te dni je obhajal osemdesetletnico svojega rojstva ugledni mariborski meščan, ravnatelj znane Scherbaumove mlinske industrije in hišni posestnik g. Anton Skube. Jubilant kljub svoje visoke starosti še dela vsak dan od 8. ure v svoji pisarni. Ravnatelj g. Skube je eden redkih mariborskih meščanov, ki se še spominja starega Maribora in onih časov, ko so se zabavali v Kazini Slovenci in Nemci ter še ni bilo nacionalnih bojev. Jubilantu želimo še mnogo let!

* Ogromni snežni zameti so bili koncem minulega tedna po vsej Srednji Evropi. Zlasti je bila tudi Slovenija deležna velikih količin snega. V Sloveniji je snežilo tri dni neprestano. Zaradi snega je bil promet s Trstomčasno prekinjen in je kanmiški vlak obtičal v snegu. Nekaj dni so imeli vsi vlaki v Sloveniji zamude. Sedaj je promet zopet normalen. Vreme se je zopet zjasnilo in nastopil je ponovno hud mrz, ki ne prizanaša niti Dalmaciji, kjer je temperatura močno padla. Izreden mrz je tudi v Trstu. Donava je pri Novem Sadu zamrznila.

* Hripa malo popušča. Hripa, ki je zahtevala nekaj smrtnih žrtev že tudi v Sloveniji, malo ponehava, če se ne bo zopet bolj razširila, ker je nastopil hud mrz. V Ljubljani in drugod je prišlo zopet s poukom nekaj šolskih zavodov, ki so bili dalje časa zaprti zaradi hripe.

* Agrarnim interesentom v Sloveniji pojasnjujemo, da Zveza agrarnih zajednic v Mariboru združuje v agrarne zajednice samo tiste, ki so že nadeljeni z zemljo po agrarni reformi. Zato prosimo vse one interesente, ki so zaprosili omenjeno Zvezo za ustanovitev agrarne zajednice, da nemudoma javijo Zvezi v Mariboru, s kakimi interesenti nameravajo ustanoviti agrarno zajednico, ker za agrarnega interesenta se smatra samo tisti, ki je dobil zemljo po agrarni reformi. Kdor se ne bo odzval temu pojasnilu, zanj se bo smatralo, da je odstopil od svoje prošnje na

7 «Moram. Srce mi narekuje.»

«Ostani!» jo je nekaj opominjalo. «Zavoljo svetosti zakona, zaradi svoje časti... Vsaj nedolžnih otročičev se usmili!»

«Ne morem!» se je zvijala in dvigala roke.

«Kdor zavrže ljubezen, bo prejel sovražstvo in poguba mu bo plačilo.»

«Kaznuj me, ako sem grešila!» je zavrnila opomine.

«Sprejela bom pokoro kot žrtev ljubezni in zvestobe.»

«Amen!» ji je potrdila domišljija in sklenila njeno usodo.

Mukoma je vstala ter se je s težkimi koraki bližala košari. Skrivala je obrisala debele solze, ki so ji polzele po velem licu.

«Ali že odhajaš?» je spregovoril Srdan, ki se je pravkar prebudil.

«Ura prihaja. Domenili smo se, da odromamo ob svitanju zore; ko bo zazvonilo dan, bo znamenje odhoda.»

«Tak srečno hodi! Pa moli zame in kmalu se povrni!»

«Pazi na otroka! V tvoje varstvo ju izročam.»

«Nič naj te ne skrbi. Naprosil sem svojo sestro, ki mi bo gospodinjala, dokler se ne povrneš. Skrbna je in otroka jo imata rada.»

«Zbogom, Lovrenc!» segla mu je v roko, a z obrazom se je obrnila od njega, da ni opazil solz v njenih očeh.

Srdan je vstal, stopil je k oknu in zrl za odhajajočo ženo. V duhu jo je spremil na postajo, z njo se je odpeljal in izstopil pod romarsko goro. Tam je pobral poleno ter ga je nesel skupno z drugimi romarji za pokoro k

božjepotnemu svetišču. Z njimi je odšel okrog oltarja ob prepevanju romarskih pesmi. povsod je bil v mislih pri njej in opravljal cerkvene pobožnosti.

Skupno, kakor so odšli, so se višarski romarji peti dan zopet vrnili na Površje. Srdan jim je šel naproti do postaje, nestrno je čakal, kdaj bo izstopila Anica z odpustki in spominki na znamenito romanje. Vlak je bil hipoma izpraznjen, romarji so jo s praznimi cekarji ubrali proti domu, on pa je čakal in čakal...

«Kje pa je Anica?» je vprašal zadnje skupino romarjev.

«Nič ne vemo», so mu odgovarjali drug za drugim.

«Ali niste hodili skupaj?»

«Smo, pa se nam je nazaj grede nekam izgubila.»

«Gotovo ste jo videli na vori?»

«Nismo», so zanikali nekateri, drugi pa so trdili, da je bila pri cerkvenem darovanju. Maconova Katra jo je videla celo pri obhajilu, vendar ni mogla priseči, da se ni zmotila.

«Pa se ji ni kaj primerilo?» ga je zaskrbelo.

«Nekaj jih je še ostalo na Brezjah,» ga je tolažil Lesjakov Matija, vendar mu kaj točnega ni mogel povedati. Kdo naj bi pazil pri tako ogromnem številu na posamezne osebe.

Drugi dan so prispeli zaostali romarji z Brezij, a o Srdanki niso mogli dati nikakega pojasnila. Zdaj šele so začeli vaščani stikati glave in ogrevati spomine.

«Na vlaku sva govorili,» se je spomnila Koširjeva Meta. «Ko smo izstopali, se je nekam obirala ter je ni bilo za nami...»

«Jaz sem jo pogrešila na gori,» je pravila Loparčkova Tona. «Pošla mi je zaloga, pa sem si mislila: Srdanka ima težko košaro...»

«Pa se ni pomotoma kam zapeljala?» je zaskrbelo Guštinko.

«Ali pa namenoma...» je namignila branjevka Meta.

«Nalašč se še ni nihče izgubil,» jo je Drnu-lja resno zavrnila.

«Saj ne rečem, da se je izgubila...»

«Nekje je vendar morala ostati...» so se plašile vaščanke.

«Hm, ostati...» Branjevka je nagubančila čelo in pomignila z brado — nekaj je hotela ziniti, a je pogoltnila besedo.

«Meta, kar povej!» so jo silile ženice.

«Težko izrečem... Rekli bodo, da sem jo po krivem obdolžila...»

«Kdo? Meta, ga ni na svetu! Med nami bo ostalo.»

Meta se je nekaj časa ustavljala, a jo je kmalu premagala zgovornost. «Rogin je tudi odpotoval,» je pólslušno omenila. Na vse strani se je ozrla okrog sebe v strahu pred posledicami žaljivega namigavanja.

«Pa ne, da bi bila...» so zagrabile vaščanke zanimivo razkritje.

«Dogovorjena...» je Meta plaho dostavila.

«Ježeš! Ni mogoče!» so kriknile in so glasno dostavile: «Bog ji odpusti!»

«Prešestnica ni vredna odpuščanja. Takega moža, je zapustila, celo otroka se ji

Zvezo v zadevi ustanovitve agrarne zajednice. — Zveza agrarnih zajednic v Mariboru.

* **Nesreče zaradi eksplozij v Julijski Krajini.** Granate razmesarijo še sedaj po desetih vojnih letih skoro vsak dan kakega človeka po nekdanjih bojiščih in v njihovi bližini. Trije laški delavci so našli na podgorski Kalvariji veliko avstrijsko granato. Delavec Scagnetti jo je hotel razbiti. Po prvem udarcu se je granata razpočila in razmesarjen je obležal Scagnetti na tleh. Druga dva sta ranjena.

* **Smrt dalmatinskega lašista.** V Benetkah je umrl odvetnik Peter Maršič, rodom Dalmatinec, star 37 let. On je ustanovil lašij v Benetkah in ga vodil v najhujši dobi v bojih proti boljševikom. Pred par leti je pustil politiko in deloval le še v svojem poklicu.

* **Nova številka šaljivega 14dnevnika «Skovirja»** s številnimi slikami in zabavno vsebino je izšla v soboto. Opozarjamo tudi na znameniti Wallaceov detektivski roman «Skrivnost Rdečega kroga», ki izhaja v «Skovirju». Romanu lahko sledi tudi novi naročniki, ker se v vsaki številki v kratkih obrisih navede vsebina do dotične številke že objavljene vsebine romana. Naročnina je z letošnjim letom znižana od 15 na 10 Din četrtletno. Posamezen izvod stane le dva dinarja. V zalogi so še vse številke, lanske in letošnje. Cel lanski letnik stane le 40 Din. Naročite se!

* **Zagrebski «Narodni Val» ustavljen.** Zagrebški dnevnik (bivše radičevsko glasilo) «Narodni Val» je bil zaradi ponovne zaplembe tekem enega meseca ustavljen.

* **Novi živinski sejem v Litiji.** V ponedeljek se je vršil v Litiji živinski sejem, ki ga je tukajšnja občina na novo uvedla. Kljub temu, da se je ta sejem šele uvedel, in kljub hudi zimi so okoličani privedli precej živine naprodaj. Prignali so živino celo Poličani, ki so potrebovali za pot štiri ure. Priporočljivo bi bilo, da se priključi k živinskemu sejmu še kramarski.

* **Brazilijski na letošnjem velesejmu v Ljubljani.** Brazilijski konzulat v Beogradu je z upravo v Ljubljani obvezno sklenil udeležbo večje skupine brazilijskih tvrdk na letošnjem velesejmu od 30. maja do 9. junija. Skupina bo razstavila v posebnem paviljonu.

* **Obolenja za hripo med tržiskim delavstvom** so prav številna. Tržiška bolniška blagajna ima

prijavljenih nad 100 obolenj. Zanimivo je to, da posega hripa same po gotovih oddelkih predilnice. Obolenja izkazuje le predilnica, tkalnica pa ne. Razlaga se to tako, da je v predilnici dosti bolj toplo, delavci pa ne pazijo zadosti, ko hodijo od dela ali pa med delom ven. Dalje obole le mladi, stari pa v prav majhni meri. Največ je bolnikov iz Sebenj in vasi tam okoli, dočim jih je v samem Tržiču dosti manj. Obe drugi večji podjetji Kozina in Molline sploh ne poznata obolenj za hripo.

* **Požar v Sostrem.** Te dni ponoči je posestnica vdova Marija Petercova v Sostrem preplašena skočila s postelje, kajti skozi okno svoje spalne sobe je zapazila močan sij velikega ognja, ki se je pojavil v njenem gospodarskem poslopju. Zbudila je takoj vse domače, ki so hiteli napol oblečeni najprej v hlev, da so še ob pravem času izgnali iz hleva štiri glave živine. Domače gasilno društvo je z največjo naglico stopilo v akcijo ter začelo gasiti velikanski požar, ki je že ogražal sosednja poslopja. Ljudje so hiteli na pomoč in so z največjo požrtvovalnostjo sodelovali pri omejevanju ognja. Na kraj požara so prihitela poleg sesterskega tudi gasilna društva iz Bizovika, Štepanje vasi, papirniško iz Vevč, iz Gornjega Kašlja in Zaloga. Zgorelo je Mariji Petercovi celokupno gospodarsko poslopje, ki se je nahajalo nasproti njene hiše ter je obstajalo iz hleva, skednja in šupe za gospodarsko orodje. Uničena je vsa zaloga krme, dalje vsi kmetijski stroji in drugo gospodarsko orodje.

* **Huda nesreča delavca.** Te dni se je pripetila na parni žagi tvrdke Karel Schindler v Kranju, ki se nahaja poleg postajnega poslopja, huda nesreča. Pri cirkularki je bil zaposlen 28letni delavec Andrej Kuralt od Sv. Duha pri Škofji Loki. Ko je cirkularka prežagala skoro cel tram, katelega je Kuralt z levo roko uravnal, mu je nenadoma pod nogami spodrsnilo na zmrzjenih tleh, da je padel na kolena. Pri tem je tudi omahnil in sunil z levo roko naprej, da jo je zagrabila jeklena ostrina cirkularke. Kuralt je samo zakričal od bolečin in padel nezavesten na tla. Tovarishi, ki so mu priskočili na pomoč, so z grozo opazili, da mu je cirkularka odrezala vseh pet prstov in raztrgala dlan do zapestja. Odrezane prste so našli šele kesneje v žaganju, kamor jih je vrgel pritisk cirkularke. Kuralta, ki je kmalu prišel k zavesti, so prenesli v sobo strojnika

g. Japlja, kjer so mu zasilno obvezali raztrgano roko, nato pa mu je nudil prvo pomoč zdravnik g. Globočnik. Proti večeru so ga prepeljali z avtomobilom v ljubljansko splošno bolnico.

* **Smrtna nesreča mladega dijaka.** Rodbino ravnatelja celjskega hotela «Evrope» g. Bergleza, je zadela te dni huda izguba. Petnajstletni sinček Slavko, dijak III. razreda celjske realne gimnazije, je odšel z drsaljkami na drsališče v Mestni park. Drsališče je bilo polno drsalec obojega spola, v glavnem je prevladovala mladina celjskih srednjih in ljudskih šol. Slavko, ki je bil sicer prav spreten in izurjen drsalec, se je nekaj časa drsal brez vsake nezgode. Nenadoma pa se je iz neznanega vzroka preveč nagnil, zaradi česar je izgubil ravnotežje in mu je obe nogi na gladkem ledu spodneslo. Z veliko silo je priletel z viška na trebuh in obraz ter je obležal nepremičen na ledu. Ker se le ni dvignil, so mu priskočili sodralsci na pomoč. Z grozo so opazili, da se mladi Slavko ne gane in da leži, bled ko mrtič, brez zavesti. Takoj je bil poklican avto, ki je Bergleza odpeljal na dom njegovih staršev v Kocenovi ulici. Poklicani zdravnik je ugotovil, da se je nesrečni dijak pri padcu tako hudo poškodoval, da je nastopilo notranje krvavenje. Kljub vsemu zdravnikovemu naporu, da bi rešil mlado življenje, je Slavko še istega večera umrl.

* **Um se mu je omračil.** Nedavno je bil premečen iz Logatca v Novo mesto davčni uradnik g. J., ki je te dni prišel na svojem stanovanju v Špitalski ulici nenadoma besneti. Razbil je več komadov hišne oprave ter grozil ženi in svojima dvema otrokoma. Na pomoč pozvani stražniki so nesrečnika odvedli k zdravniku dr. Gregoriču, ki je v sporazumu z mestnim županstvom ukrenil vse potrebno, da prepeljejo g. J. v ljubljansko opazovalnico. V Ljubljani reveža niso sprejeli, temveč so ga poslali nazaj v Novo mesto. Kakor se pripoveduje, je g. J. kazal znake duševne omračenosti že na svojih prejšnjih službenih mestih. V Murski Soboti je nesrečnik poslal pismo v Beograd, v katerem je navajal, da ga nekatere osebe zasledujejo in da ga hočejo uničiti.

* **Vlom v posojilnico v Kandiji.** Nedavno pozno ponoči so štirje neznaní vlomilci z vitrihi odprli glavna vrata posojilnice in hranilnice v Kandiji ter nato tudi vrata uradnih prostorov, kjer so pričeli premetavati različne knjige in vrtni težko

nista smilila, nobena kazen ni premajhna za tako hudobijo!»

«Ako je res to storila, tedaj ne potrebuje drugega kot molitve», so sklenile sosede ter se prekrižale v zadoščenje za njeno pregreho. «Bog naj jo privede na pravo pot spoznanja!»

Srdan je begal od orožnikov do župana, a nikjer mu niso mogli pomagati. Izpraševal je izkušene može in prebiral časopise, ki so objavili njegovo poizvedovanje z opisom izgubljenke. Toda nihče se ni javil s kakim posebnim poročilom. Pojasnilo je prinesla šele skromna razglednica iz ameriškega pristanišča. Prejel jo je Avbljev Tine, Roginov edini prijatelj, čez mesec dni po njegovem odhodu. «Pozdravljen iz dežele onkraj morja!» se je glasila kratka vrstica. Pod njo je bil Francetov podpis in zraven njega razločno zapisano ime: «Anica.» Vsak, kdor je poznal njeno pisavo, je vedel, da je odpotovala.

Novica se je širila od ust do ust; kamor je šinila, povsod je našla odprta ušesa in toplo sočutje s Srdanovo in Špoljarjevo družino. Vsa bližnja okolica je bila v duhu pri Srdanki, nekateri so jo obsojali, drugi pomilovali. Srdan se je tajal od žalosti in sramote.

Kaj pa Špoljar? Ko je izvedel, da je pobegnila njegova edinka z Roginom, kateremu jo je pred tremi leti zvijsko iztrgal iz objema, se je zgrudil in umrl. Kap ga je udarila na možgane.

7.

Rogin in Srdanka sta se nastanila v večjem pristaniškem mestu, čim sta se izkrcala. Namenila sta se nekoliko odpočiti, zakaj

Anico je utrudila vožnja ter se dolgo ni mogla znebiti posledic morske bolezni. Najela sta si preprosto sobico, iz katere se je videlo na morje in po prostrani ameriški ravnini.

Prva pot je peljala Rogina do mestnega oblastva, kjer je predložil potrebne listine za civilno poroko. V nekaj dneh je bila zadeva rešena, na kar je obvestil prijatelja v Nebraska, kdaj naj ga pričakuje.

Anže in Polonica sta se v določenem času odpravila na postajo, prijetno razpoložena. «Kmalu je opravil», sta se veselila.

«Zdaj bo pa treba pritisniti», je obnavljal Anže načrte. «Tako se bo moral odločiti.»

«Nimam mnogo upanja», je Polonica dvomila.

«Tako ga bom prijel, da se ne bo mogel izviti.»

«Bo že našel kak ovinek...»

«Tja bo moral iti, kamor mu bom pokazal...»

«Hm. Ne vem, ali te bo poslušal...»

«Bolj kot kdaj ga imam v zanki. Kar name se zanesi.»

Medtem je prisopihal vlak z Roginom in z njegovo ženo. Z vso namišljeno prijaznostjo sta pozdravila prijatelja, namenoma pa sta prezirala njegovo spremljevalko. Obema se je zdelo sumljivo, zakaj stopa preprosta ženska verno ob njegovi strani kakor boljša polovica.

«Ali si jo privedel na obisk?» ga je vprašal Anže, ker se ni mogel več premagovati.

«Stalno bo pri meni», mu je odgovoril s tihim ponosom. «To je Anica — moja žena.»

Kakor pod težkim udarcem, tako sta se sklonila Anže in Polonica, ko sta čula ta odgovor. Brat je izpustil kovčeg zvijskoma iz rok, sestra pa je togotno zagnala ključce na blatno cesto. Rogin jih je pobral ter se je skrivoma namuznil. Zamero je pač pričakoval, zanašal pa se je, da se mu ne bosta tako očitno pokazala.

Razstali so se brez besede in odšli vsak po svoji poti. V Štajercu ter v prevarani nevesti je vrelo kakor v kotlu. Rogin pa je stopal z Anico mirno proti domu. Našel je vse v najlepšem redu, namesto zahvale pa je prijatelja nehvaležno poplačal.

Tisto noč se je Polonica dolgo premetavala po postelji; zavoljo strašnega razburjenja ni mogla jokati, pa tudi z jezo ni mogla izraziti svoje bolečine. Enako se je godilo bratu ob razvalini načrtov: krog in krog so ležale razmetane njegove neizpolnene nade, izrabljene nakane in zvijske — nobena ni bila več prikladna za ponovno uporabo. Ali naj odneha? Ne! Za novo zgradbo je treba novega gradiva!

«Ha!» V silnem gnevu se je zgrabil za prsi, kjer je otipal nekaj, kar ga je rezalo in žgalo. «Maščevanje! Pogini, satan! Zastrupil bom njuno zakonsko življenje — počasi, da ne bosta niti opazila. Z učinkovitimi sredstvi ju bom razdvojil...»

«Drugega tudi ne zasluži!» je pozdravila sestra bratovo zaroto. Mahoma se je pomirila, v očeh se ji je iskrilo vražje zadovoljstvo. «Samo, ali boš mogel? Z Roginom nimava sedaj nikake zveze...»

Obnovite srečke, da ne bo prepozno!

Drugo žrebanje državne razredne loterije se bo vršilo dne 5. februarja t. l. Da ne bo kakih presenečenj, kakor v prejšnjem kolu, ko je bila neka neobnovljena srečka izžrebana za dobiček 100.000 Din, ki jih je dobil srečni igralec, ki je neobnovljeno srečko kupil, pozivamo vse naše igralce, da takoj obnovijo svoje srečke.

ZADRUŽNA HRANILNICA, r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra cesta 19.

blagajno. Delali so prav tiho in z največjo vlomilsko spretnostjo. Sreča držnim vlomilem ni bila naklonjena. Kmalu, ko so vdrl v posojilnico in so se pripravljali, da bi navrtali blagajno, je prišel domov posojilniški tajnik g. Fran Mrvar s svojo služkinjo in gđ. Ano Škrbčev. Siednja je najprej zaslišala sumljiv ropot v posojilniških prostorih ter prižgala električno luč. Opazila je tudi, da so vrata v posojilniške prostore odprta. Hotela je pogledati v lokale, toda v tem trenutku je skočil skozi vrata neznan človek ter oddal revolverski strel, ki pa k sreči ni nikogar zadel, temveč se je zapičil v tla. Vlomilec je pač hotel tajnika in njegovo družbo s strelom preplašiti, da bi tako dobil ugodno priliko za beg. Čez nekaj minut je skočil še drugi vlomilec skozi vrata in prav tako oddal v tla revolverski strel. Ostala dva vlomilca sta jo tudi pobrisala. O poskušnem vromu so bili takoj obveščeni orožniki, ki so prišli z najobširnejšimi poizvedbami po vlomilcih.

* **Dva vroma v Zagorju v eni noči.** Te dni ponoči je bilo vromljeno v trafiko invalida g. Fr. Kössla v Zagorju. Vlomilec morajo biti razmere dobro znane, da je odprl predal, kjer je imela hčerka Kösslova izkupiček za prodane časopise. Denar, ki ga iztrži za tobak, odnese vsak večer domov v Toplice. Tat pa ni bil hud tobakar. Pustil je vse smotke, cigarete in drug tobak na mestu, le par škatel boljšega cigaretnega tobaka je vzel. Orožništvo zadevo preiskuje. — Drugi vrom

se je izvršil v barako na Šepovni, kjer ima mesar g. Ino svojo podružnico za prodajo mesa. Tu je vlomilec pobral salame in klobase, meso je pa pustil.

* **Beda.** Te dni je bila v Celju aretirana 53letna Marija Stiploškova iz Čreta zaradi splošnega suma. Na hrbtu je nosila težak, poln nahrbtnik, ki se je zdel stražniku sumljiv. Pri preiskavi so našli v nahrbtniku 15 kg premoga, vrednega 6 Din. Premog je bil last državne železnice. Stiploškova se zagovarja, da je premog nabrala na progi med tračnicami. K temu sta jo prisilila mraz zadnjih dni in pa beda, kajti toliko denarja nima, da bi si mogla kupiti premog. Policija je zaplenjeni premog vrnila železniški upravi.

* **Po več letih pojasnjen umor.** Pri Sv. Marjeti ob Pesnici sta bila aretirana in oddana v zapore mariborskega sodišča viničar Ivan Zel in njegova sestra Julija Donkova. Baje sta sokriva smrti posestnika Antona Donka, ki je bil ustreljen leta 1921. Pred osmimi leti je bila proti njima uvedena preiskava, ki pa ni mogla ničesar dokazati. Sedaj so baje dobili dokaze, da sta imenovana bila soudeležena pri umoru Antona Donka.

* **V avtomobilu za napadalec.** Pred dnevi je pripeljal posestnik Avgust Žagar iz Loznice z vozom premog po državni cesti v Celje. Na Bregu je bila cesta zastavljena z nekimi sanmi, katerih vozniki so pili žganje v krčmi poleg ceste. Žagar jih je prosil, naj nekoliko umaknejo sani, da bo mogel peljati mimo. Vozniki Ivan in Josip Hrastnik ter Alojzij Štorman, vsi iz Sv. Lenarta nad Laškim, so pa prošnji ustregli tako, da so Žagarja pretepli s pestmi in bičevnikom, nato pa se s sanmi jadorno odpeljali proti Laškemu. Žagar je poklical stražnika in takoj naročil avto, s katerim so pričeli zasledovati napadalec. Dohiteli so jih onstran Laškega in jih izročili tamkajšnjim orožnikom. Napadalec bodo za svoje junaštvo odgovarjali pred sodiščem.

* **Janku Klemenčiču zvišana kazen na sedem let.** Državno pravdnništvo v Ljubljani je te dni prejelo iz Zagreba brzojavno obvestilo Stola sedmorice, po katerem je bila Janku Klemenčiču zvišana prvotna petletna kazen na sedem let. Vsej javnosti je še v dobrem spominu razprava pred ljubljansko poroto, ki je trajala dva dni in se zaključila 15. decembra zvečer z obsodbo Klemenčiča. Klemenčič je bil, kakor znano, obtožen rop poštna ambulance, ker je sredi meseca avgusta lani udrl na dolenski vlak od Šmarja proti Škofelji v ambulančni voz, zvezal zvančnika Bratovža ter nato pograbil poštno vrečo s 183.590 Din. Direktnih dokazov proti njemu preisava ni mogla spraviti na dan, pač pa so se nagromadili mnogi za Klemenčiča hudo obremenilni indiciji. Pri razpravi je Klemenčič odločno tajil vsako krivdo. Porotniki so glavno vprašanje glede krivde rop potrdili z 11 glasovi proti 1.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

POLJANSKO PISMO.

Gorenja vas, januarja.

Na zadnjem občnem zboru Sokola za Poljansko dolino je bil izbran za starosta brat dr. Gregorčič, zdravnik v Gorenji vasi. Brat starosta bo gotovo izpolnil vse nade, saj je eden najdelavnejših in požrtvovalnejših društvenih članov. V dobi svojega štiriletnega bivanja v dolini si je tudi drugače kot zdravnik pridobil vse zaupanje ljudstva.

Pri občinah je ostalo v dolini vse pri starem. Dosedanji župani so imenovani za komisarje in občinski sveti za sosvete. To je tudi prav, saj vsi ti možje tudi najbolje poznajo občinske potrebe v svojih občinah.

Slivovko, pelinovec, brinjevec, rum in hruševac

si lahko napravite z našimi esencami. Steklenica za napravo 4 do 5 litrov žganja stane samo 20 Din, po pošti 32 Din. — Točno navodilo priloženo.

Drcgerija A. KANC sinova, Ljubljana
Židovska ulica števil. 1.

Kupujemo brinjevo olje.

Kože divjačine

so narodno premoženje, najdražje plačuje zajce, povhe, lisice itd.

P. SEMKO, LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA CESTA. 21

«Tako kot sva začela, seveda, ne smeva nadaljevati. Obnoviti morava prijateljstvo: ti se okleni njegove žene, jaz bom pa obdelal Franceta tako kot se spodobi. Ako bo treba še kaj drugega, bova sprva proti ukrenila.»

«Moja duša kipi od maščevanja. Muke, katere mi je povzročil, morajo biti kaznovane!»

«Mrčes pa ne lovimo s kisom, marveč s sladkorjem. Vsak strup je navadno grenak, zato ga osladimo, da ga žrtev takoj ne občuti, marveč šele pozneje, ko prične delovati.»

«Ne vem, kam merijo tvoje besede...»

«Čakaj, vse ti bom razložil. S prsti boš otipala, kar ti bom povedal. Poslušaj! Rogin mora piti najmočnejše vino in žganje, posebno žganje. Sprva polagoma, vsak dan po nekaj kozarcev; ko se ga navadi, bo praznil litre in končno bo obležal pred sodom, zapisan smrti. Ali si zadovoljna?»

Polonica mu je prikimala in rekla: «Preden prideva po tej poti do smotra, bodo minula leta in ako pogine on, bo ostala njegova žena, ki bo spravila zrele sadove.»

«Do tedaj se bo marsikaj preokrenilo. Skrivoma bova netila razdor ter ju polagoma razdružila. Poskrbel bom, da bo pričel dvomiti o njeni zvestobi, ti pa se ji pridruži in ohladi njeno ljubezen.»

«Ne vem, kako bi začela...»

«Napolni jo z nezaupanjem do moža, namiguj in zavijaj. Vsaka beseda seveda ne bo obrodila, a nekaj se bo prijelo. Ne smeva obupati sredi dela!»

Zarotnika se z maščevalnimi načrti dolgo nista upala nastopiti. Sram ju je bilo ponižati se Roginu, ki ju je tako očitno pahnjal od sebe. Prav za prav pa tudi ni bilo prave priložnosti, čeprav sta jo neprenehoma iskala. Nadejala sta se, da se jima bo sosed nekoč skesano približal in tedaj bosta neopaženo nastavila zanke in razpredla mreže.

Takega veselja pa jima Rogin ni hotel narediti. Zdaj je imel vsaj mir pred vsiljivcema, ki sta ga prej neprestano nadlegovala. Njegov sklep je bil, da ju ne bo nikoli ogovarjal; ako pa prideta sama, tedaj ju tudi ne bo odbijal, ker jima dolguje zahvalo. Na tujem potrebuje človek prijatelja; res se zmoti s trdim delom, pridejo pa trenutki, ko zahrepeni po družbi in razvedrilu.

Anže je zalezoval Rogina najrajši v večernih urah, ko je opravljal domače delo in je žena kuhala večerjo. Na samem ga je hotel dobiti, kar se mu je posrečilo o mraku nekoga večera. «France,» ga je nagovoril, «najbližja soseda sva, kaj bi se držala!»

«Zakaj si mi pa takrat ubežal s postaje?» ga je Rogin prijazno zavrnil. «Tako sta tekla, kot bi bil šel s kolom za vama...»

«Veš, France, lepo ni, ker si naju tako potegnil. Toda zaradi tega se ne bomo sovražili.»

«Povedal sem ti, da imam izbrano nevesto. Ako si pameten, mi ne boš zameril. Polonici vsa čast, a kot mož sem moral držati besedo.»

«No, ali si zadovoljen?»

«Ne morem se pritožiti. Dolg čas ji je še, seveda, a se bo polagoma privadila razmeram.»

Sedla sta na travo pred hišo ter se živahno pomenkovala. France mu je opisal svoje potovanje; seveda je izpustil, da je pobegnil s poročeno ženo — materjo dveh otročičev. Izmisli si je razkošno ženitovanje in ganljivo odhodnico, katero so jima priredili sorodniki, prijatelji in sosede, preden sta odpotovala.

«Tukaj smo vaju na tako hladno sprejeli, se je Anže popraskal za ušesi. «No, kaj hočemo, vedeli nismo, vzlic temu pa hočemo popraviti. Nas vseh rojakov želja je, da vaju dostojno proslavimo.»

«Ni treba.»

«Ako odkloniš, se nam boš zameril. Prav je, da se po dolgem času zopet enkrat sestanemo in razvedrimo.»

Zabava, prirejena na čast Roginu in njegovi soprogi, je bila prav številno obiskana. Zbrali so se domala vsi rojaki, raztreseni po naselbinah in čestitali slavljencu, ki se je kar tajal v mehkih občutkih. Vsak posebej mu je nazdravil s kozarcem in France ga je moral izprazniti. Vmes so donele močne zdravice, oglasila se je tudi harmonika in družba se je živahno zasukala.

(Dalje prilož.)

februarja bo v Celju pri upravnem sodišču razprava na pritožbo posestnikov iz poljske občine proti odločitvi velikega župana v Ljubljani zaradi dajatve bere župniku. Kakor znano so se nekateri kmetje uprli tej dajativi. Že nekaj let je ne dajejo več, kot nekaj v starih časih krivično jim naloženega. Pravijo, da bodo izvajali vse, tudi trde verske posledice, da se ubranijo težkega bremena. To je tudi že znano škofijskemu ordinarijatu. Naj izpade končna odločitev tako ali tako, gotovo je, da bo pozročala bera še nadalje prepire, jezo in neprijetnosti pri nas in drugod. Naj se torej najde druga pot za plačevanje duhovščine ter se bera odpravi za vselej!

Dobili smo koncem zadnjega tedna k staremu še mnogo novega snega. Prvi ni bil zaustavil avtomobilnega prometa, a ta ga je. Zemlja se bo pod to sneženo odejo dobro odpočila. Da bi le ne bilo kmalu prejšnjega vremena, ki bi moglo povzročiti plazove in tudi poplave.

Paglavci

Takrat mi je bilo 12 let. V našem mestecu smo praznovali pustni torek. Tisto popoldne ni nihče delal. Po mestu so hodile maškare ali se pa vozile v pisanih vozovih, okrašenih z barvanimi trakovi. Trgovca Sodar je stal na balkonu z jerbason pomaranč in jih metal med maske. Dobrodušnež se je zadovoljno smejal, saj so pomaranče večinoma zgrešile svoj cilj, se kotale po prostornem trgu; otročaji smo jih pa lovili in se ruvali za nje.

Tistega popoldneva so prišli k meni trije moji tovariši, Kovačev Tine, Vrbnikov Jože in pa tisti kozasti Jaka, ki je bil že v svojem 14. letu dolg kakor prekla in je že tedaj slovel kot pravi navihaneč.

«Z nami pojdeš», je ukazal Jaka, kakor bi se samo ob sebi razumelo, da ne more biti drugače.

«Kam pa gremo», sem vprašal dečke in jih radovedno motril.

«V zvonik je odvrnil Tine in me pomembno pogledal.

«Kaj bomo vendar delali v zvoniku, saj so fantje baš nehali zvoniti», sem baral dalje.

«Boš že videl. Izplačalo se ti bo, če greš, ne bo ti žal», je odvrnil dolgi Jaka in me sunil pod rebra.

Poznal sem vse tri svoje prijatelje in vedel, da so dokaj drzni in preveč poredni dečki. Vendar sem se odločil in šel z njimi. Ko smo hiteli proti cerkvi, smo naleteli na Miklovega Cenca, debelega, lenega fantiča, ki se je za vsako malenkost cemeril in solzil, kakor bi hren ribal.

Jaka je Cenca kar prijel za vratnik, ga obrnil proti cerkvi in zarenčal: «Z nami v zvonik! Boš že zvedel, zakaj. Morda te bomo potrebovali!»

Cenc se je malo zapačil, ker pa ni bilo nikogar njegovih domačih v bližini, se je vdal v svojo usodo in kmalu smo cepetali bosi po kamnitih stopnicah v zvonik.

Pridemo v stolp. Jaka privleče iz nekega kota debelo vrvo, skrito pod staro desko, in pravi:

«Danes pa moramo mi kaj pametnega narediti. Vse je veselo. Naša cerkvena ura pa gleda na trg s svojimi suhimi kazalci, kakor naša stara sivka, ki ne more skriti svojih suhih reber. Včeraj sem to opazil. Danes sem prinesel pisane trakove in s temi bom okrasil uro. Privežem se s tole vrvo okoli pasu in počasi me boste spustili skozi line. Pred uro podrite vrvo, vam bom že zaklical. Kazalce bom urno povil s trakovi, da bodo kar migljali kakor v drobnih zastavicah. Potem me spet nazaj potegnute, ko vam ukazem!»

«Nikar, Jaka, padel boš!» je zajadil Cenc in že mu je šlo na jok.

«Ti pa molči in pomagaj držati vrvo, če ne te naklestim, da boš saj enkrat imel vzrok jokati se!» je zarentačil Jaka, napravil na vrvi zanko in se pogumno pognal skozi line, a mi smo ga krepko držali na vrvi in jo le polagoma spuščali.

Naslednji hip je plaval Jaka med nebom in zemljo. Čudno mi je bilo pri srcu; kar čutil sem,

kako mi utripa. Bal sem se za tovariša in tudi jaz bi mu bil rad branil, naj se ne izpostavlja taki nevarnosti, pa se mi ni zdelo možato in molčal sem.

«Stojte!» smo začuli Jakobov klic in nehali spuščati vrvo.

Jaka je bil spreten fant. Kmalu je ovil kazalca s papirjem in kriknil, naj ga potegnemo nazaj.

Pričeli smo vleči vrvo. Ko je bil Jaka že blizu vrha, se je vrvo naenkrat ustavila in nismo je mogli spraviti naprej. Jaka, ki je bil res pogumen, ni zgubil zavesti, čeprav ga je vrvo vedno bolj siskala okoli pasu; vendar je poskušal s svojimi dolgimi rokami doseči prečni tram pri linah in zlesti v zvonik. Trama pa deček ni dosegel. Vrv je imela velik voz, ki se je zdaj, ko smo Jakoba vlekli kvišku, kar zagvoznil v tramove, da smo se zaman trudili, da bi potegnili vrvo kvišku. Žile na čelu so se mi nabrekle, začutil sem znoj, ki me je ščegetal po obrazu, a vedel sem, da ne smem vrvi spustiti, sicer je Jaka izgubljen. Bili smo otroci, vendar smo drug drugemu dajali pogum, čeprav so nam roke že zatekle, smo fanta krepko držali.

«Kakšna maškara pa danes visi iz lin», so se vpraševali ljudje na trgu in gledali Jakca, ki je nihal pod linami.

Slučajno je šel tedaj mimo zvonika zvonar Kavčičev Janez. Ozrl se je kvišku in zagledal čudno nihalo, dolgonogega Jakca, ki je že ves višnje v obraz otepal okoli sebe. Janez je samo zmajal z glavo in že je hitel po stopnicah v zvonik. Mož se je bal, da bi kateri nas od samega strahu vrvo spustil, zato je že od daleč vpil: «Fantički, le držite, ne bo nič hudega, bom takoj jaz poprijel!»

Jokavi Cenc se je res Janezovega prihoda tako ustrašil, da je takoj vrvo spustil in se je Jaka kar zamajal. Mi trije smo pa čvrsto držali. Janez se je samo nagnil preko lin, zgrabil za vrvo in že je ležal Jaka pred nami na tleh. Že naslednji hip je Janez lopnil po mojem hrbtu, da sva s tovarišem kar odletela v nasprotni kot. Kakor bi trenil, je mož odvezal Jakca. Potem je pa kar po vrsti zapela Janezova gorenska pest po naših hrbtih. Vsi smo jih dobili, tudi Jakec.

Tistega pustnega torca nisem nikoli pozabil.

Gustav Strniša.

Nekoč, samo enkrat...

«Reci, Janček, Gaborjevi materi, da prosim, če bi mi dajali vsak dan pol litra mleka. Če mi ga dajo, mi ga boš nosil, Janček?»

«Bom, gospod učitelj: Rad!»

Zasvetili so se mu beli zobje, oči črne pa nasmejale. Še je privzdignil čepico in še je hitel za dečki svoje vasi, da je odskakovala torbica razposajeno na njegovem hrbtu.

Z nasmehom je odhajal učitelj Janko v svojo sobo.

Drugo jutro ga je pozdravil Janček s trebušnato zeleno steklenico, iz katere se je belila tekočina.

«Pa si prinesel, Janček? Glej, glej! Bodo dajali mati?»

«So rekli mati, da vam, gospod učitelj, vse, kar hočete!»

Maj je bil takrat. Vsa vas je bila v belo odeta. Topoli ob ravni cesti in akacije ter kostanji na cerkvenem in šolskem dvorišču, vsi v mladem zelenem žametju. V šumenju tega mladega listja je v drevoredu med sivo, visoko, gotsko cerkvijo in župniščem ter šolo posedal učitelj Janko s knjigo v roki in sanjal. O čem? O čemer sanja mladost!

Ko je v mrak zapel zvon, ko se je pesem njegova razlila skozi širno prekmursko ravan v daljo, tja gori do goričanskih borov, do zelene Mure, so oživela pota. Prihitei so očanci s pipami, mladeniči z modrimi predpasniki in bosonoga deca. Za materami so prišla dekletca.

Skozi okno jih je opazoval Janko. Za zaveso, da ga ne uzro te črne, mlade oči.

Mladost in starost, vse to pobožno in dobro ljudstvo Slovenske Krajine je hitelo pred gotski

Marijin oltar. Dekletca s šopki šmarnic, natrganih v logih ob Muri.

Tisti hip je nalahno potrkalo na Jankova vrata.

Pred začudenim učiteljem je stalo dekletce s steklenico v roki.

«Oprostite, namesto Jančka sem prinesla.»

«Gaborjeva?»

«Da. Bolan je Janček.»

V zadregi je odmotavala papir od steklenice, ki jo je ponudila Janku.

«Prehladil se je na paši. Zjutraj je bil ves vroč. Pa sem mu rekla, naj ostane v postelji. Pa ni hotel, ker ga je skrbelo, kdo ponese mleko gospodu učitelju. Šele, ko sem obljubila, da ga ponese jaz zvečer, ko pojdem k šmarnicam, je legel nazaj. Zdaj sem tukaj.»

Komaj viden nasmeh je šinil preko rdečih njenih ustnic, kakor bi se bala, da ne bi bila premalo resna, in nov val rdečice ji je šinil preko mladih lic.

Ves zavzet je strmel Janko. Ni še opazil te lepote med makovimi lici deklet mirinske župnije. «Kako mi je mogla ostati neopažena», si je mislil.

«Lepo, lepo, kako skrbte vaša mati zame. Prav za prav vi!»

«Da, nekdo bi ga vendar moral prinesiti.»

Že davno je odzvonilo, ko je s strahom opazila, da mora iti, da se je že preveč zagovorila.

«Pa kdo mi prinese jutri?»

«Bom že jaz morala, dokler ne bo Janček zdrav.»

Gledal je za njo, ko je brzela pod kostanji vitka ko srna.

«Kakšna slast, poljubiti takšno lepoto!» Pa se je zasmel svojemu hipnemu navdušenju za Ilonko Gaborjevo, ki jo je videl prvič.

Tudi drugi dan je prišla. Pa se je zmotila z govornjem tako dolgo, da so minule šmarnice in ju je zbudilo iz razgovora šele šumenje množice, ki je prihajala iz cerkve.

Ko je minil teden, ji je ukradel prvi poljub... Ozdravel je Janček. Mleko pa je nosila na poti v cerkev še vedno Ilonka.

Čez tri dni je bil konec šmarnične pobožnosti, konec maja.

«Ne bom mogla priti več», je zaihtela Ilonka zadnji večer, objela tesneje Janka okrog vratu, prižela ga nase z vso silo mlade prve ljubezni.

Vračal ji je Janko poljube, šepetal ji o zopetnem svidenju, daš sam ni vedel, ne kdaj, ne kako.

Bila je edinka bogate vdove Gaborke. Janček je bil rejenc. Pustila ga je v zinski noči na peči beračica.

Minil je teden, da se nista videla.

V nedeljo je ujel njen nasmeh pred cerkvijo.

Minil je mesec.

Videla se nista.

Koncem meseca je brez zanimanja poslušal na koncu pridige oklice: «...Ilonka Gaborjeva, hči Bare Gaborjeve... ženin Ferenc Berdin, veleposestniški sin...»

Zledenela mu je kri po žilah. Ilonka, njegova Ilonka!

Preden je minila maša. Je odhitel pred cerkev. Ustavi jo, vpraša, zaroti, da ustavi oklice. Ilonke ni bilo v cerkvi...

Kot iz uma je taval domov.

Pa je minilo štirinajst dni, toda on je ves ta čas ni videl. Domov si ni upal, v vas pa je ni bilo na izpregled.

Ko je prišla nedelja, je vedel, da je končano vse, da mu je zdrknil biser v morje, da ga ne vidi nikdar več...

Julijski večer je sanjal zuna. Onemogel, strf in uničen je ležal Janko napol oblečen v svoji sobici in strmel v strop. Vsa bol mlade, kratke, izgubljene sreče ga je dušila, da bi kričal.

Kar se odpro neslišno vrata, na pragu Ilonka!

«Ti!»

«Moj Janko!»

Že ga je objemala, močila s solzami lica, vraf in roke...

«Zakaj, Ilonka, zakaj si mi to storila?»

«O, dragi, ko bi ti znal, koliko sem trpela te dni!»

Opazil je šele zdaj upadli, blede njen obraz.

«Prišel je Berdinov, zasnubil Mlad, bogat. Posestvo potrebuje gospodarja. Mati moja je trda. In zakaj, bi rekla materi, zakaj ga ne maram? Nikdo ne ve za najino ljubezen. Če bi povedala materi, bi se mi smejala. Učitelj! Siromaka! Grunt pa potrebuje gospodarja. Tako se združijo naše posestvo z veleposestvom Berdinovim. In mladega, lepega moža dobim! O, Janko, in vendar si ti edini. Tvoja je moja duša, ti moja prva ljubezen, moje najlepše! Nikoli ne bom drugega ljubila. Prišla sem, da se poslovim in da zveš, da te nisem varala, da sem tvoja, samo tvoja!...»

«Ilonka!» ...

Iz madžarskih ravnin je lezlo solnce, ko se je Ilonka poslavljalala...

Čez mesec je bil Janko nenadoma premeščen. Od Mure tja gori v zemljo Korotansko, ki nam je še ostala. Tako nenadoma da se niti posloviti ni mogel.

Med zrelo pšenico po prašni cesti je drdral voz, ki je vozil Janka iz dežele ob Muri.

Mimo Gaborjevih njiv.

Prekmurci so želi vseposod. Žanjice v belih rutah so se sklanjale in dvigale, brusile, pele...

Začuvši ropot voza je ena dvignila roko s srpom, zasenčila si oči. Ilonka!

Zamahnil je z roko v slovo. Še je videl široko razprte njene oči, zadnji mahljaj z roko, nato pa je omahnil srp, neslišno se je zgrudila med zrelo pšenico...

Zakril je oči...

Zima je zunaj in mraz.

Kje je maj, zemlja ob Muri, polja pšenična in ti dekle?

Sam strmi Janko v mrzlo belino in misli na srečo... nekoč... takrat... Pred njim leži njena osmrtnica...

Zvonko Ermenc.

Bela miška

V vaški krčmi pijejo kmetje vino in se pomenujejo.

Pri majhni mizici v kotu sedi pretepač Ticej, pije žganje in gleda jezno okoli sebe. Kmetje se ga sicer ne boje, toda ogibljejo se ga, saj se ne mara nihče prerekatati z njim.

V gostilno vstopi vaški norček bosopeti Pavle. Dober fant je ta bosopetec, le precej omejen.

«Pavle sedi k nam», kriče kmetje in ponujajo fantu piti.

Pavle se prijazno zareži in jame praznihi kozarce po vrsti. Ko spi je kake štiri merice vina, napravi čez usta križ, češ, da je njegovega pitja konec.

«Pavle, kje imaš pa miško?» vpraša gostilničar.

«O, saj res, moja miško», krične fant, prime za rob svojega žepa in takoj pripelza po suknjiču bela miška in občepi na mizi.

Pavle se smeje drobni živalci in jo gladi. Kmet Lipe pomuja miški drobtine. Miš jih voha s smrčkom in jame jesti.

Ticej še vedno samuje pri svoji mizi. Mahoma se hripavo zasmee, vstane in se primaje k omizju kmetov.

«Meni prodaj miško», se zadere Ticej nad ubogim Pavlom, da fant kar strepeta.

«Ne, ne dam je, pa je ne dam, vam že ne!» javka in se brani Pavel s cvilečim glasom.

«Moraš jo dati, hudič, če ne, te premikastim, da boš svoje zmešane kosti kar v vreči domov vlekli in izgubil še tisto trohico pameti, ki jo imaš!» vpije pretepač.

«Ne dam je, ne dam je!» vztraja fant,

«Pusti no fanta, bodi pameten, naj ima to svoje nedolžno veselje», se oglasi kmet Lipe.

«Ti se boš vtikal vmes, ti slepar, ki si po krivem prisegel, da sem zgubil kos zemlje! Ti kar molči!»

«Ticej, ne žali me! Pred sodnijo sem stal in tudi pred Bogom, saj sem prisegel in resnico sem govoril. Zakaj si pa silil v tuji svet?» zavrača Lipe pijanca.

«Molči, če ne ti posvetim! Ravno danes sem kupil v mestu mačka, ampak ta pošteno ugrizne. Le poglej ga!»

Divji Ticej potegne iz žepa revolver in moli črno cev Lipetu pod nos. Kmetje mu hočejo iztrgati orožje, saj vedo, da je nevarno, če ima pijanec revolver.

Ticej se jim smeje, dvigne svojo močno roko z orožjem pod strop in se zasučje, kakor bi plesal. Kmetje ne dosežejo orožja. Divjak se mahoma zažene na stol stoječ blizu mize in zavpije:

«Kdor se me dotakne, bo rajni!» Njegova roka napne petelina, pijane oči se sovražno zasvetijo.

Ravno proti Lipetu zija cev revolverja in kmetu je kar neprijetno.

«Ali se bojiš, zdi se mi, da se bojiš? Kajne, da se malo bojiš? Ustrelil te pač ne bom, kajti viseti ne maram radi tebe, ne, ne!» kriči Ticej.

«Če ne spraviš mačka, te lopnem z litrom po roki», krične jezno Lipe in se hoče umakniti.

Pretepač spet dvigne roko nad mizo, hotoč splašiti svojega nasprotnika. Pri tem pa se po nesreči revolver sproži in istočasno Ticej krične. Roka pretepačeva omahne, krogla se je zadržala v steno.

Baš tedaj, ko se je sprožil revolver, je zgrabila s svojimi drobnimi zobmi Ticeja v zapesti miška, zato se je roka nekoliko umeknila in krogla ni zadela Lipeta.

«Hudič, hudič, ali boš spustil!» se dere Ticej, ko dvigne roko, od katere mu še vedno visi drobna miška.

«Pokažem ti, čakaj, pokažem ti!» zarjove Ticej in udari na vso moč z roko po mizi. Miška zacvili in obleži poleg litra.

«Moja miška, moja dobra bela miška, živalca uboga!» zavpije Pavel, dvigne miško in jo jame gladiti. Potem zažuga Ticeju:

«Mrtva je. Ti si jo umoril, razbojnik!»

Ticeju so kmetje med tem vzeli orožje iz rok. Pretepač sedi skrušen na stolu, škriplje z zobmi in molči.

Norec zajoka na glas in zbeži.

Jasna mesečna noč je zunaj. Norec hiti s svojo miško domov. Solze mu lijejo po licih in kapljajo na živalco v njegov dlani.

Naslednji dan najdejo Pavla v županovem hlevu mrtvega, poleg njega pa njegovo miško.

«Božjasten je bil, vrglo ga je, pa je umrl», so govorili ljudje.

«Od same žalosti je umrl; izgubil je svojo ljubljeno miško in počilo mu je srce, verjemite mi!» je trdil kmet Lipe in zamišljeno zmajal z glavo.

Gustav Strniša.

Nesrečni zavitek

(Dogodbica.)

Kakor mnogi duhovniki tedanjega časa, tako se je tudi župnik na Trnjevem vrhu ukvarjal z zdravilstvom. Nabiral je zelišča in cvetje ter kopal razne koreninice, katere je sušil in pripravil za zdravila.

Nekoč ga je pri nabiranju zdravilnih rastlin v hribih zajela ploha. Iskati je moral zavetja pri nekem kmetu, ki mu je postregel z vsem, kar je imel pri hiši. Ker pa dež le ni hotel ponehati in se je že mračilo, mu je ponudil prenočišče.

Župnik je sprejel ponudbo, odložil je zavitek z zdravilnimi koreninicami ter se je pričel po domače razgovarjati. Medtem mu je domača hči Nežika preuredila svojo podstrešno sobico, prestlala je posteljo ter jo pokrila z novimi rjuhami.

Dnik

s počitkom vred je irajalo stvarjenje sveta, torej pomeni število 7 popolnost.

To je dokazano s 7 prednostmi, katere ima

Schicht ovo
Terpentin =
Milo s svojimi prednostmi

Prav nič ni pogrešal duhovnik svoje pernice, tako globoko se je zagrnul v mehke blazine, napolnjene z ovsenimi plevami. Vendar pa ni mogel zaspati in je dobro slišal, ko je ponoči nekdo potrkal na okno.

«Nežika, ali slišiš? Nežika!» je klical nekdo s šepetajočim glasom. «Zakaj se mi ne oglasiš?»

Hribar je bil znan daleč na okrog kot premožen kmet, zato si je župnik mislil, da namerava nekdo vlomiti. Ko pa je začul klicanje, si je domislil, komu velja pozni obisk. Potuhnil se je pod odejo ter ni črnil besedice.

Tedaj je zaškrtnila šipa, okno se je odprlo in senca, ki jo je videl zunaj, se je pognala v sobo.

«Nežika, ali me res ne slišiš? Vreme se je zvedrilo, lunica me je zbudila ter me privedla v tvojo bližino...»

Skrivoma je pogledal župnik izpod odeje ter je zapazil postavnega fanta, ki se je po prstih bližal postelji. Željno je iztegnil roke in tpal po odeji. Duhovnik je začutil, da ga boža trda žuljava roka po obrazu.

«Ježeš, Nežika!» se je ponočnjak nenadoma prstrašil. Kdaj si pa zbolela? Ali te zobje bolijo, da si tako zatekla? Grozno te mora boleči, ker ti je lice tako napeto!»

«Fant, bodi no pameten!» je zamrmral duhovnik. «Vedi, da je noč za počitek!»

Ponočnjak je odskočil. Izgovorjene besede so mu razodele boljšega človeka. Kakor bi trenil, je bil zunaj na lestvi. Osramočen si je potegnil klobuk na čelo, ko je bežal po vasi.

O nočnem obisku ni duhovnik zjutraj ničesar omenil. Z Nežiko je bil celo izrečno prijazen; sladko se ji je zahvalil za sobico, v kateri je izvršno prenočil. Pred odhodom pa jo je poprosil, naj mu o priliki prinese zavitek s koreninicami, ker ga zaradi mnogih opravil med potjo ne more vzeti s seboj.

Dekle je z veseljem izvedlo njegovo naročilo. Še tisti dan je našlo opravke na Trnjevem vrhu in s sabo je vzelo tudi zavitek, katerega je oddalo v župnišču.

«No, Nežika, ali si prišla? Ali si prišla?» jo je župnik ljubeznivo sprejel. Povabil jo je v sobo, ponudil stol ter zaprl vrata.

Duhovnik ni mogel najti besede. Prav po očetuvsvo jo je posvaril; njeno uslugo je poplačal z obilnimi zlatimi nauki za življenje.

Mladenka je odšla z zapaljenim obrazom. Ni se jezila nad usodnim naključjem in nad nepredvidnostjo svojega zaročenca. Samo na zavitek je bila huda, ker je ta povzročil, da je morala poslušati župnikovo pridigo, S o t e š č a n, j

hripavosti, katarju
pomagajo sigurno
Kaiser-jeve
prsne karamele

V lekarnah, drog.
in kjer so vidni plakati.

Čudna bolezen.

Irmica: «Mamica, danes pa ne morem v šolo: tako neprijetno se počutim.»
Mama: «Kje, dušica?»
Irmica: «V šoli, mamica!»

Lakota.

Sodnik: «Torej priznate, da ste ukradli sosedu pol voza sena?»
Obtoženec: «Da, gospod sodnik, toda bil sem k temu prisiljen zaradi lakote...»

Pri zdravniku.

Zdravnik: «Človek božji, jaz sem vam vendar dovolil le štiri cigarete dnevno. Sedaj pa vidim, da ste jih tekom pol ure pokadili šest.»
Bolnik: «Že prav! Ostali dve mi je dovolil vaš tovariš dr. Kljukar...»

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

ŠE O RADIU IN O POSPEŠEVATELJIH TER O OVIRAH GIBANJA ETRSKIH VALOV.

Da deluje navadni žični telegraf ali telefon, zadostuje električni tok majhne jakosti. Brezžična telegrafija pa potrebuje že za majhne razdalje prav močne električne sile. Na oddajni postaji so postavljeni stroji, ki potrebujejo za pogon več sto konjskih sil, a sila, ki dospe do oddaljene prejemne postaje, ni močnejša kot učinek, ki komaj še zadostuje, da ga zazna človeški čut. Od sto proizvajanih enot pride na oddaljeno prejemno postajo komaj trilijonski del enote.

Temu je vzrok način, kako se sila oddaja. Ta izžareva na vse strani v prostoru, prav tako kakor svetloba, to pa pomeni velikansko razpršitev.

V majhni sobi ti zadostuje majhna sveča, čim bolj pa se oddaljiš od vira svetlobe, tem manj svetlobe pride do tebe. Zvezde, ki so velkanski žareči svetovi, se nam zde le svetle točke, ker je prostor, v katerega izžarevajo svetlobo, tako velik, da odpade na oddaljeno zemljo le prav malo svetlobne energije. Prav tako je tudi pri izžarevanju električne energije v brezžični telegrafiji in telefoniji. Tudi tu se z oddaljenostjo učinek oslabe in je treba že prav velike sile, če hočemo vzpostaviti zvezo med najbolj oddaljenimi kraji naše zemlje.

Električne učinke v daljavo pa slabe tudi druge okoliščine, o katerih bomo tu na kratko govorili; pri tem pa hočemo omeniti tudi one činitelje, ki vplivajo ugodno na prenos energije v brezžični telegrafiji.

Že v zadnjem članku pod to rubriko smo se dotaknili tega poglavja in ugotovili, da je svetloba sovražna brezžičnemu prenosu električne sile. Med svetlobnimi in električnimi valovi obstoji prav bližnje sorodstvo, o čemer smo na tem mestu že govorili. Kakor vidimo, razmerje med tema sorodnikoma ni kaj pristržno, da, lahko rečemo, da sta si prav huda sovražnika. Zato imajo radio-amaterji noč veliko rajši kakor dan.

V zraku je dalje vedno neka električna napetost, ki se pod vplivom vetrov in oblakov neprestano izpreminja. Ti električni pojavi v zraku vplivajo prav neugodno na prejemanje brezžičnih vesti.

K velikim sovražnikom radio-valov spadajo dalje gozdovi. Vsako sočno drevo je električni prevodnik, ki naravnost požira elektriko. Znake brezžične telegrafije bi lahko poslušali pri vsakem drevesu, če bi zvezali prejemni aparat z njim.

Tudi ni vseeno za radio-valove, kakšna so tla, preko katerih se gibljejo. Griči in gore, ki leže med oddajno in prejemno postajo, vplivajo po različnosti svoje sestave na prenos radio-valov.

Skozi ozke vzpetine iz peska gredo etrski valovi brez vsake zapreke. Vprav nasprotno bi bilo, če bi valovi zadeli ob goro, ki bi bila vsa iz bakrene rude; šli bi skoro brez vsake izgube preko gorskega hrbta. V splošnem pa so razmere nekako v sredi, to je, vzpetine zemeljskega površja etrskih valov niti popolnoma ne propuščajo niti jih gladko vodijo preko svojega hrbta.

Vsak električni prevodnik, ki se razprostira preko poti, po kateri se gibljejo etrski valovi, vsrkava elektriko in tako ovira delovanje brezžičnih postaj. Če pa se prevodnik razprostira v smeri gibanja etrskih valov, tedaj vpliva ta okoliščina jako ugodno na prenos električne energije, ker ji nudi tako rekoč uglajeno pot, podobno kakor železniški tir lokomotivi. Za brezžično telegrafijo bi bilo torej zelo koristno, če bi bilo površje zemlje velikanska plošča iz medi ali srebra. V tleh pa, kakor so v resnici, se etrski valovi bolj ali manj pogrezajo in del energije se porabi. Šele talna voda vpliva ugodno; zato je razumljivo, da postavljajo oddajne postaje na takih tleh, kjer je talna voda precej visoka.

Še rajši gremo na morskobrežje, kjer se nahaja izborna proga za etrske valove. Za preko morja rabimo pod ugodnimi pogoji le eno stotino one sile, ki je potrebna za telegrafiranje preko suhih tal v puščavi za isto oddaljenost. Prav tako učinkuje tudi površje velikih rek.

Kaj pa doline za visokimi gorami? Ali prodro etrski valovi tudi tja? Etrski valovi imajo sicer lastnost, da se prilagode zemeljskemu površju, vendar se nahaja neposredno za visoko goro v dolini razmeroma ozek pas, kjer se nahajamo v «senci etrskih valov», kjer torej prav dobro slišimo.

ŽENSKI VESTNIK

Razpokane roke

V zimskem času, posebno če je veter, kaj rade roke pokajo, posebno ženskam. Žena, ki krmi svinje ali molze krave, pere perilo, je vedno na vetru in silno trpi na razpokanih rokah. Lahko pa si vsaka pomaga sama z malimi sredstvi. Kupi v drogeriji steklenico glicerina, za dva dinarja hipermangana in eno limono! Limono otisni v večjo steklenico, dodaj štiri zrna hipermangana in petdeset gramov glicerina. Ko se hipermangan stopi (stopi se v eni uri), imaš zelo dobro sredstvo za razpokane roke.

Če se boš ravnala po tem nasvetu, ti roke ne bodo več pokale. Umij si roke z milom v mlačni vodi, nato si jih malo obriši in dobro namaži z milom, nato vlij v prgišče roke za lešnik veliko zmešanega glicerina in si roke tako dolgo maži (par minut), da so skoro suhe, nato obleci kake stare rokavice, ki jih ni več škoda. Če nimaš rokavic, si pa roke zavij v krpe. To narediš se-

veda zvečer, ko greš spat. Čez dan, preden greš pral ali kaj sličnega delat, si pa pomazi roke samo z glicerinom. Zadostuje nekaj kapljic na dlan, ki jih razmažeš po rokah. Če imaš razpokane roke, te bo sicer s pričetka peklo, ali le maži si dalje, prenesi malo bolečine in videla boš, da bodo čez teden dni tvoje roke zdrave.

Grgranje

V zimski dobi se rade pojavljajo razne bolezni, posebno v grlu: angina, vratinka in hripa, ki letos razgraja povsod.

Hripa je neke vrste influenza in je zelo nalezljiva. Zato bi morali vsi gledati na to, da jo kolikor mogoče zatiramo; predvsem ljudje, ki pridejo mnogo v dotiko z drugimi ljudmi, n. pr. mlekarice. One, ki obidejo toliko hiš, ko raznašajo mleko, bi morale posebno paziti, da ne bi raznašale bolezni v svoje vase; prav tako vsakdo, ki prihaja v mesta ali trge.

Vsakdo mora paziti, da se sam obvaruje pred boleznijo. Zato naj vsakdo skrbi, da bo sam sebi zdravnik. Najpreprostejše zdravilo je, grgrati zjutraj, ko ustaneš, slano vodo. Vzemi v kozarec vode, deni noter za noževno konico soli, jo raztopi in grgraj. Ko prideš domov, grgraj spet slano vodo. Naj tudi tvoja družina grgra. Navadi svoje otroke že majhne, da bodo znali grgrati. Človek dobi največ bacilov skozi usta, in če si usta redno ispiraš, ni tolike nevarnosti za obolenje. Poleg si vedno temeljito umij roke, kadar prideš domov in pa pred jedjo!

Za kuhinjo

Pljučni cmoki. Te cmoke pripraviš kot samostojno jed. Vzemi trideset dekagramov telečjih ali pa svinjskih pljuč. Škuhaj jih v slani vodi, nato jih odcedi in ko se ohladi, jih prav dobro sesekljaj. Tri kuhane krompirje olupj in pretlačj skozi sito v skledo, nato prideni sesekljana pljuča, dve jajci in dve žlici sirovega masla; dodaj še dve žemlji, ki si jih že prej v mleku namočila in dobro otisnila, vse dobro zmešaj, posuj še žlico moke in še enkrat dobro zmešaj. Nato napravi bolj majhne cmoke, pokladaj jih v slan krop in kuhaj četrte ure. Ko so kuhani, jih s cediljko poberi v skledo in dobro zabeli z mastjo, v kateri si zarumenila krušne drobtine.

Polenta. Polento zna gotovo vaka gospodinja skuhati. Da pa polento malo zboljšaš, jo pripravi na naslednji način: Na pol litra mleka zakuhaj polentnega zdroba, da bo gosto, nato vmešaj za jajce velik kos sirovega masla. Ko je polenta hladna, dodaj tri rumenjake in tri žlice kisle smetane. Dobro zmešaj! Če imaš rada jed sladko, dodaj še malo stolčenega sladkorja in malo rozin! Nato namaži kozico s sirovim maslom in stresj polento v kozico ter kuhaj tričetrt ure v sopari. V sopari se kuha na naslednji način: Kozico, pokrito s pokrovcem, postavi v krop, samo pazi, ko vre voda, da ta ne pride v kozico. Torej moraš dati manjo kozico v večjo in toliko kropa, da manjka najmanj za prst do roba male kozice.

Palčice. Četrte kilograma moke stresj na desko, zraven deset dekagramov sirovega masla, šest žlic mleka in en rumenjak, malo soli in pol pecilnega praška. Iz tega ugneti dobro testo. Potem zvaljaj testo v palčice, približno deset centimetrov dolge in malo debelejšje od svinčnika. Te palčice pokladaj na pomazano pekačo, potem jih pomazi z rastepnim jajcem, posuj all s kumno, makom ali pa sipo. So hitro pečene in zelo okusne.

Limonin sirup. Deni v lonec en kilogram sladkorja, četrte litra vode in sok desetih limon. To kuhaj dobre pol ure in večkrat pomešaj. Nato še mlačno deni v kozarec in zaveži. Limonin sirup uporabljaj, kadar so limone drage, ali za čaj all pa za limonado.

Praktični nasveti

Če nimaš teka. Večkrat se ljudje pritožujejo, da jim ne diši jed. Slabotni ljudje navadno nimajo teka, čeprav niso bolni. Dobro stori takemu člo-

veku, če se mnogo giblje na svežem zraku. Daj takemu človeku pred jedjo košček sira ali malo kuhane šunke ali pa kisle kumarice, ker vse to povzroča tek. Če to ne pomaga, pa skuhaj naslednji čaj: Kupi v lekarni grenko deteljo (Bitterklee), brinjeve jagode in pelin; to skupaj kuhaj v dveh litrih vode toliko časa, da se voda povre na en liter tekočine. Nato odcedi ta čaj in ga shrani v steklenico. Daj takemu bolniku, ki nima teka, pred vsako jedjo eno žlico tega čaja izpiti.

Če se opečeš z živim apnom, izmij dotično mesto brž s kisom ali limoninim sokom, nakar pokrij opekline z vato ali krpico, namočeno v olju, in obveži. Z vodo apna nikar ne izmivaj, ker se s tem apno na koži gasi in še bolj žge. Zelo nevarno pa je, če padé živo apno v oko. Za prvo pomoč izpiraj oko z mlekom, a pojdi takoj k zdravniku.

Zrcala treba čistiti vedno le z mrzlo vodo in prav mehko krpo, da se steklo ne razpraska. Tudi obrisati smeš zrcalo samo z mehko volneno krpo.

ZANIMIVOSTI

× V Evropi živi več tisočev potomcev kraljevskih rodbin. Neki ameriški učenjak trdi, da stare kraljevske in plemenitaške rodbine nikakor ne izumirajo zaradi starosti in telesnega propadanja. Za dokaz navaja številne angleške plemenitaške rodbine. Če se je ime mnogih v teku stoletij izgubilo, ne smemo iz tega sklepati, da so izumrle. To se je zgodilo večinoma le zaradi tega, ker je rodbina v tem ali onem rodu dala samo ženske člane. Več nego polovica angleških vplemenitaških rodbin izvira iz sredine 15. stoletja. Da niso izginile, jih je obvarovalo že to, da stremijo bogate in močrne družine po čim večjem številu otrok, in sicer če le mogoče moških. To da se vežejo takšne rodbine skoro izključno med seboj, da se veže med sabo torej kolikor toliko sorodna kri, pa ne povzroča degeneracijskih pojavov, kakor so do danes mislili. Učenjak pravi med drugim tudi, da živi v Evropi okrog 4000 potomcev kraljevskih rodbin.

× Prodal srečko, ki je zadela velik dobiček. V Gradcu je živel neki gozdarski pomočnik in čeprav je imel skromne dohodke, si je vsak mesec odtrgal od plače, da je lahko v obrokih plačeval neko srečko. Čim je izplačal zadnji obrok, je pa dobil siromašni delavec ponudbo za delo v Franciji. Ponudba je bila ugodna in mož je odpotoval. Pred odhodom je še prodal svojo srečko. Srečka 140.958 je pa zadela 100.000 šilingov ali 800.000 Din v naši valuti. Banka Frankl v Gradcu je iskala srečnega dobitnika, toda o njem ni bilo ne duha ne sluha. Končno je našla lastnika. Srečka je v depozitu neke dunajske banke. Če jo je kupil zavod sam, ali če jo je kdo shranil, še ni znano. Vsekakor bo siromašni delavec razočaran, ko zve, da je njegova srečka zadela celo premoženje.

× Nov način zdravljenja kožnega raka. Pariški profesor Rigaud je predaval nedavno v Berlinu o dveh svojih posebnih načinih za zdravljenje kožnega raka. Poleg običajnega obžarivanja z radijem se poslužuje profesor Rigaud majhnih, votlih iglic, ki vsebujejo radijevo snov in ki jih zabada v tkaninčje okoli oteklina. Te iglice ostanejo na svojem mestu 6 do 8 dni. Po drugem načinu prevleče bolno mesto z voščeno snovjo, ki je v notranjosti votla in napolnjena z radijevimi cevkami. S tema dvema načinoma je dosegel prav lepe uspehe. Zdravil je 344 primerov raka v ustih in na jeziku ter je dosegel 236 odstotka popolnih ozdravljenj, a v primerih raka na ustnicah so znašala popolna ozdravljenja celo 90 odstotkov.

× Žaloigra dveh učenjakov. Veliko senzacija je nedavno vzbudil v Londonu samomor dveh odličnih zdravnikov bratov dr. Artura in dr. Sidneya Smitha, ki sta bila dvojčka. Našli so ju mrtva v spalnici. Oba sta imela prerezani grli. Na vratih zaklenjene spalnice je bil nalepljen listek, na katerem je bilo zapisano:

INVENTURNA-PRODAJA

HUMANIK

LJUBLJANA, Dunajska c. 10, «Petovia»
 MARIBOR, Gosposka ul. ca 17
 CELJE, Aleksandrova ce-ta 1
 PIJUS, Slovenski trg, «Petovia»

«Angleški narod! Vse življenje sva posvetila proučevanju raka, in to je bil vzrok, da sva popolnoma obubožala. Boda je naju gnala v smrt.» Brata Smitha, ki sta bila strokovnjaka na polju radja in raka, sta objavila več znanstvenih razprav, ki so vzbudile splošno zanimanje med angleškimi učenjaki. Skušala sta dobiti državno štipendijo, da bi mogla svoja raziskovanja nadaljevati, kar se jima pa ni posrečilo. Angleško znanost je zadel z njuno smrtjo hud udarec.

× Kako govore opice. Ameriški naravoslovec Garner je začel pred leti proučevati opičji jezik. Ko so izšle v časopisih prve vesti o njegovem prizadevanju, so se Garnerju vsi smejali, toda mož se zasmehovanja ni ustrašil, nego je nadaljeval svoje delo. Njegova proučevanja je nadaljeval znameniti francoski naravoslovec profesor Calmette. V Afriki je ustanovil veliko opičjo farmo, kjer je opazoval opice raznih vrst. Zanimal se je zlasti za vsak glas, ki je prihajal iz opičjega grla. Svoja dognanja je opisal in predložil pariški zdravniški akademiji. Akademija je njegova opazovanja temeljito proučila in prišla do zaključka, da res lahko govorimo o opičjem jeziku. Na podlagi tega je bilo sklenjeno, da se sestavi slovar opičjega jezika. To nalogo je prevzel vseučiliški profesor Jarkes. Dela se je lotil leta 1923. in celih pet let je trajalo, preden je mogel predložiti javnosti prvi opičji slovar. V svoji delavnici je imel dva šimpanza, samec in samico. Z opicama je ravnal zelo lepo, stalno ju je opazoval, beležil je njune pogovore, študiral vse njune gibe in vsako potezo na obrazu. Ugotovil je, da so stavki opičjega govora zelo kratki. Kratek klic «Gah» pomeni, da je samec lačen. Če je samec zjutraj pozdravljaj svojo samico ali profesorja, ki mu je podal roko, je govoril z zobmi; zarezal se je in zaklical «choo-ah». Če je bila opica slabe volje, če ni dobro spala ali če je bila bolna, je povešala glavo in klicala «go». Če je bila samica zadovoljna in je hotela to pokazati, je zaklicala dvakrat «gah, gah». Če ji je bilo tesno pri srcu ali če se je bala, je zaklicala «choo». Bolečine je izražala samica s posebnimi potezami na obrazu in s klicem «jeeh». Profesorju Jarkesu se je posrečilo sestaviti opičji slovar, ki obsega 27 besed. S tem pa učenjak še ni zadovoljen in upa, da se mu bo posrečilo slovar opičjega jezika znatno izpolniti.

× Ženin se skesal pred oltarjem. V mali italijanski vasi Santo Vesuriano se je odigral te dni žalostnosmešen dogodek. Napovedana je bila poroka 16letne Giovanne Ambrossove z 20letnim Pasqualom Lascellom. Ženina in nevesto je spremljalo v cerkev mnogo svatov. Ko je duhovnik vprašal dekle, ali hoče vzeti Lascella za moža, je zaljubljeno pogledala ženina in dejala vsa srečna: Da! Toda v splošno presenečenje je ženin na duhovnikovo vprašanje glasno in odločno izjavil, da Giovanne noče vzeti za ženo. Du-

hovnik je prosil ženimove sorodnike, naj trdovratnega fanta pregovore, toda vse je bilo zaman. Ne vzamem je, je izjavil ženin, dokler mi njen oče ne da zemljišča, ki mi ga je obljubil. Dolgo so se vršila v cerkvi posvetovanja in pogajanja, končno je pa ženin pobegnil. Nevesti n. preostalo drugo, kakor da je odšla iz cerkve in se sprijaznila z mislijo, da jo je fant pustil pred oltarjem na cedilu.

× Kdo je v ozadju upora proti afganistanskemu kralju. Zanimivo je, kdo je dal prvi povod za krvave izgrede v Afganistanu in kdo je stal v ozadju upora proti kralju Amanullahu. Eden prvih voditeljev afganistanske ustaje je bil zloglasni svetovni pustolovec in slepar Lincoln, bivši trgovec. Lincoln spada med one ljudi, ki so za pustolovščine že ustvarjeni. Prepotoval je skoro ves svet. Med vojno je bil angleški vohun, obenem je pa služil Nemčiji. Preden so pa mogli zbrati dokaze o njegovi dvojni vlogi, je pobegnil v Ameriko, kjer se je mudil že pred vojno in je dobro poznal razmere. V Ameriki je nastopal v vlogi anglikanskega duhovnika in napisal je knjigo «Vohunova zgodba», v kateri odkrito priznava, da je bil med vojno vohun. Koncem vojne se je mudil v Nemčiji, kjer se je udeležil revolucije proti Viljemu. Ko je doigral vlogo kot revolucionar, je odpotoval v Ceylon, kjer si je kupil posestvo, toda dolgo ni mogel držati križem rok. Ko so se začeli nemiri na Kitajskem, je Lincoln zapustil Ceylon in se napotil v deželo vzhajajočega solnca. Stopil je v budistični samostan in kmalu je postal predstojnik. Ta čas je dobil obvestilo, da je bil njegov sin, ki je služil v angleški armadi, zaradi roparskega umora obsojen na smrt. Odpotoval je v Anglijo, toda prišel je prepozno. Ko je parnik pristal, je bila usmrtilcev že končana. Vrnil se je takoj na Kitajsko, odkoder se je preselil v Tibet. Tu je postal visok budistični dostojanstvenik in svoj položaj je izrabljal v to, da dobi vpliv tudi na politiko. Pridružil se je duhovščini in nastopil z njo proti kralju Amanullahu. Sedaj, ko bo, kakor je podoba, pobegnil kralj Amanullah zopet prišel na površje, bo Lincoln pač moral zopet pobegniti kam drugam.

× Morilčev avto na dražbi. V Parizu se je vršila te dni javna dražba avtomobila zloglasnega draguljarja Maesterinia, ki je lani koncem februarja umoril svojega tovariša Truphemia. V tem avtomobilu je odpeljal Maesterino truplo svoje žrtve iz delavnice na osamljeni kraj ob Marni, kjer ga je polil z bencinom in zažgal. Na dražbo je prišla velika množica radovednežev. Dvorana je bila nabito polna. Vsi so se ozirali na usodni avto. Avto je bil cenjen na 5000 frankov. Kmalu so pa ponujali 10.000. Za to ceno bi bil avto prodan, da ni dotični, ki je ponujal 10.000, izginil iz dvorane. Dražba se je znova pričela in končno je kupil avto neki pariški trgovec za 10.000 frankov in se je takoj odpeljal z njim.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Bistroumnost.

Mali Francek je pritekel k sosedu povedat, da je dobil brataca.

«Saj ni mogoče!» je strmela sosedica. «Vaš oče so vendar že več let v Ameriki.»

«Nič ne dé», je odgovoril. «Saj nam večkrat pišejo...»

Zapravljivost.

Anže s hribov pride v Ljubljano ter se ustavi pred izložbo slik. Pogled mu obstane na sliki, ki predstavlja Adama in Evo na begu iz raja.

«Sramota!» se je razvnel sramežljivi Anže. «Slikati se dajejo, ti meščani, slikati, za obleko pa nimajo denarja.»

Iz gostilne.

V neki gostilni v predmestju so sedeli trije možje. Prvi je bil slep, drugi gluhi, tretji plešast. Začeli so se živahno razgovarjati.

«Čital sem, da se Lahji pripravljajo na vojno», se je slepec nenadoma spomnil.

«Tudi jaz sem o tem že slišal», je dostavil glušec.

Plešec pa se je zgrabil za glavo in vzkliknil: «Nehajta, nehajta! Lasje mi vstajajo po koncu.»

Nagajivost.

Gospod je opazil malega dečka pred vrati, kjer se je vzpenjal, da bi pritisnil na zvonec.

«Čakaj, bom pa jaz pozvonil», mu je prijazno postregel. «Sam ne dosežeš, ker si premajhen.»

«Lepa hvala!» se je nasmehnil deček, ko je zabrnul zvonec. «Zdaj pa le beživa!»

Dobra kupčija.

Miha se je napotil prvič v mesto. Kolovratil je po ulicah in občudoval visoke hiše ter druge zanimivosti. Nad vse so mu ugajale bogate iz-

ložbe. Prišel pa je tudi mimo izložbenega okna, ki je bilo prazno, notri pa je stal gospodar in gledal na cesto.

«No, kaj pa tukaj prodajate», je obstal rado-veden.

«Butice!» mu je trgovec odvrnil šaljivo.

«A tako! Vaša trgovina pa sijajno uspeva, ker ste razen ene že vse prodali...»

Iz starih časov.

Nekemu kmetu je pred mnogimi leti zbolela krava. Poslal je po vaškega mazača, ki jo je ogledal in zmajal z rameni.

«Ali je nevarno?» se je ustrašil kmet, videč, da mazač dvomljivo odmiguje.

«Seveda je nevarno. Sicer pa bova bolezen šele dognala.»

«Kako?» je bil mož radoveden.

«Takole: ti boš odprl kravi gobec in vanj pogledal. Isto bom storil jaz na zadnjem delu pod repom.»

Molče sta stopila vsak na svoje mesto in pričela.

«Ali me vidiš?» je vprašal mazač čez nekaj časa.

«Ne», mu je kmet zadaj zanikal.

«No, vidiš, da je nevarno. Živali se zapira ali pa so se ji čreva zmešala.»

POSILANO.

Osebo, ki mi je poslala dne 3. januarja 1929. anonimno pismo zoper nepoštenost mojega vajenca iz Rečice pri Laškem, smatram kot tako za podlega obrekovalca, osobito, ker poznam poštenost vajenčevih staršev in njeega samega.

Naredila je to le zgolj iz nevoščljivosti in sovraštva, zato se na nadaljnja slična pisma ne bom oziral.

Josip Rojc,
mehanic v Celju.

Čudna gosienica.

Katrica prvič vidi dolgodiakega jazbečarja in vpraša očeta: «Ali bo iz te gosienice tudi enkrat metulj?»

ODVETNIK

66

Dr. ANTON NOVACAN

ima pisarno

CELJE, Glavni trg 9.

Telefon št. 170.

Telefon št. 170.

Prominul

nadomestna koncentrirana

tečna hrana za perutnino.

Poveča produkcijo jaje! — Ohrani zdravo perutnino! — Povišuje dobiček! — Prospekti brezplačno! 67

ZASTOPNIK:

Perutninarstvo M. Golob, Lesno Brdo 1, p. Vrhnika, Slovenija.

Gasilci.

Motorne brizgalne

ročne in prenosne, kakor tudi večje, močnejše, na dveh kolesih, za 400, 600 in 1000 litrov, dobavlja po konkurenčnih cenah tvrdka

LAMPRET in drug

d. z o. z.

56

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 22.

Zahtevajte brezplačni

CENIK.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 98.—

3 letno jamstvo.

14 dni na poskušnjo, ako ne odgovarja, se vrne denar.

Anton Kiffmann

Maribor št. 43-c.

Specijalist za samo **boljše** švicarske ure.

Cenik brezplačno. 44

Zopet prihajajo one

naše stare bolečine, kadar se vreme spremeni. Za ude, za glavo, za zobe, roke, noge, za celo telo, pri reumatičnih trganjih ter drugače je Fellerjev Elsfluid ono že 32 let preiskuseno zaščitno sredstvo, pravi blagodar v hiši. Uporablja se na zunanji in znotraj. Dobiva se povsed, poizkusna steklenica 6 Din, dvojna 9 Din. Ako ga nimajo, naročite ga po pošti vsaj za 62 Din naravnost pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž 360, Hrvatska. A za želodec: Elsa-kroglice 6 škatljice 12 Din.

Veliki CENIK

ilustrovani dobite zastoni! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL IN HEROLD
tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, Maribor št. 104

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 95 Din. Gramofoni od 340 Din dalje. 251

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Bučnice za olje

zamenjam brezplačno. — Ivan Mernik, mlinar, Zire 24, pošta Loče pri Poljčanah. 59

Dva mizarška vajenca

sprejme takoj za stavbena in pohištvena dela Josip Košir, mizar v Mojstrani 83. 68

Trgovskega vajenca

zdravega, z dobrim šolskim izpričevalom, poštenih staršev, sprejemem takoj v trgovino z manufakturnim in galanterijskim blagom. — Anton Savnik, Šofja Loka. 69

Majhno hišo

(vilo), dvostanovansko, z vrtom, v obmestju Ljubljane, kupim. Plačam takoj 75.000 Din, ostalo tekom leta. — Ponudbe z natančnim popisom pod «Prisojna lega» na oglasni oddelek «Domovine». 1873

Novo hišo

z vrtom, novim inventarjem, poleg kopališča, na prometaem kraju Ljubljane, prodam za 230.000 Din. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» po značko «Lepa bodočnost 9». 1883

Lepa papiga

s kletko, naprodaj v Langusovi ulici 17. 1890

Kitajskega slavčka

prodaja Vinko Vidmar, Zelena jama 197. 1985

Posestvo

obstoječe iz hiše s 3 sobami, kuhinjo z dvema štedilnikoma, pralnico, kletjo in svinjakom prav poceni naprodaj — Pobrežje-Maribor, Gozdna ulica 41. 1939

8000 kg dobrega sena

prodam. — Naslov v ogl. oddelku «Domovine». 1989

Opremljeno sobico

zračno in svetlo, takoj oddam mirni in solidni gospodini. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 1105

Šivalni stroj

«Singer», poceni proda R., Selo št. 45, Moste. 1710

Vodno žago

event, tudi mlin s posestvom kupim kjerkoli na deželi. Pogoj je gozdni kraj. — Ponudbe z opisom in navedbo cene na oglasni oddelek «Domovine» pod šifro «Vodna žaga». 1957

Knjigovodkinja

z večletno prakso želi mesto pri večjem podjetju. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod značko «Knjigovodkinja 1200». 2022

Hiša s pekarno

radi boleznj naprodaj v Zagrebu. — Vprašati XIII. Trešnjevka 9. 2039

Lokal za mesnico

proti primerni odškodnini oddam. Dopise pod šifro «Takoj» na oglasni oddelek «Domovine». 1853

Ključavničarija in zemljišče

20 oralo, se nudi priženiti. Prednost ima obrtnik, ključavničar, mizar ali kolar, star nad trideset let, ki hoče nadeželjno življenje in ki je zmožen samostojnosti ter ima 40.000 Din gnotnih sredstev. Eventualno se oboje ugodno proda na Studencu-Ig št. 83. 44560